TRC
ก้าวทันวิจัยกับ ศจย.
Research update
ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 ประจำไตรมาสที่สอง ปี พ.ศ.2555

การยกร่าง พ.ร.บ. ควบคุมการบริโภคยาสูบฉบับใหม่

Editor's Talk

ทพญ.ดร.ศิริวรรณ พิทยรังสฤษฎ์

ก้าวทันวิจัยกับ ศจย. จัดทำขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างนักวิจัยด้านการควบคุมยาสูบเพื่อต่อยอดองค์ความรู้และนำไปสู่การผลักดันการเปลี่ยนแปลงในสังคมบนฐานขององค์ความรู้

ก้าวทันวิจัยกับ ศจย. ฉบับเดือนกรกฎาคม 2555 เป็นฉบับที่ 10 แล้ว โดยเนื้อหาของฉบับนี้จะนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายควบคุมการบริโภคยาสูบและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

High light ของฉบับนี้อยู่ที่ประเด็นถกเถียงในการยกร่างกฎหมายควบคุมการบริโภคยาสูบฉบับใหม่เพื่อปรับปรุงกฎหมายฉบับเดิมให้ทันต่อสถานการณ์ เนื้อหาในฉบับนี้ได้รับเกียรติจาก **ผศ.ดร.สุนิดา ปรีชาวงษ์** Ms.Pearl Heinemans **ดร.สตีเฟน ฮาแมนน์และคุณอรทัย ใจบุญ** เป็นผู้เขียนสาระหลักประจำฉบับ อีกทั้งยังมีการแนะนำหนังสือที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายควบคุมยาสูบที่น่าสนใจและข่าวสารการขับเคลื่อนวงล้อการควบคุมยาสูบของ ศจย. เช่นเคย

ผู้ช่วยบรรณาธิการประจำฉบับ

นุชรี ศรีวิโรจน์

กองบรรณาธิการ

ผศ.ดร. สุนิดา ปรีชาวงษ์
ดร.สตีเฟน ฮาแมนน์
คุณอรทัย ใจบุญ

Hot Issue:
ข้อถกเถียงในการยกร่าง พรบ.ควบคุมการบริโภคยาสูบฉบับใหม่ 3

ข่าวสารรอบโลก 13

งานวิจัยในต่างประเทศ 14

งานวิจัยในประเทศ 21

หนังสือน่าสนใจ 26

แวดวง ศจย. 27

สำนักงาน
ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.)
เลขที่ 420/1 อาคารเอนกประสงค์ ชั้น 5 มหาวิทยาลัยมหิดล
ถนนราชวิถี เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 02-354-5346 โทรสาร 02-354-5347
Website: www.trc.or.th Email: webmaster@trc.or.th

ข้อถกเถียงในการยกร่าง พ.ร.บ. ควบคุมการบริโภคยาสูบฉบับใหม่

ทพญ.ดร.ศิริวรรณ พิทยรังสฤษฏ์ - นุชรี ศรีวิโรจน์

ฉบับวันที่ 24 ตุลาคม 2555

การควบคุมการบริโภคยาสูบในประเทศไทยมีพัฒนาการอันยาวนานจากกระบวนการต่อสู้เพื่อให้สังคมตระหนักถึงพิษภัยจากการสูบบุหรี่กระบวนการต่อสู้ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดพัฒนาการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมยาสูบในประเทศไทยหลายประการ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1

ปัจจุบันกฎหมายที่ใช้ควบคุมยาสูบในประเทศไทยมี 3 ฉบับหลักๆ คือ

1) พ.ร.บ.ยาสูบ 2509

2) พ.ร.บ.ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2535

3) พ.ร.บ.คุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535

กฎหมายทั้ง 3 ฉบับขาดความทันสมัยซึ่งกฎหมายฉบับแรกอยู่ระหว่างการพิจารณาปรับปรุงโดยกระทรวงการคลัง ในขณะที่กฎหมายฉบับที่ 2 และ 3 กำลังปรับปรุงแก้ไขและเข้าสู่กระบวนการประชาพิจารณ์ (กรกฎาคม - กันยายน 2555) โดยกระทรวงสาธารณสุข โดยเหตุผลที่ต้องแก้ไข พ.ร.บ. ทั้ง 2 ฉบับและยกร่างเป็น “พระราชบัญญัติควบคุมการบริโภคยาสูบ พ.ศ...” มีดังนี้ [1]

1.ปัจจุบันบริษัทบุหรี่ได้มีวิวัฒนาการด้านการตลาดและมีผลิตภัณฑ์ยาสูบรูปแบบใหม่ๆ

2.การบังคับใช้ พ.ร.บ. คุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ฯ มีหลายขั้นตอน ขาดประสิทธิภาพ

3.พันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบฯ

4.ขาดโครงสร้างองค์กรรัฐที่จะสนับสนุนการควบคุมยาสูบในระดับจังหวัด

ที่มา 1. สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค 2555 “ปัญหา...ข้อเท็จจริงในสังคมไทย“ เพื่อสนับสนุนการยกร่างระราชบัญญัติควบคุมการบริโภคยาสูบ พ.ศ...” นนทบุรี

ตารางที่1 มาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมการบริโภคยาสูบในประเทศไทย

- 2516 ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 294 ห้ามขายบุหรี่แก่เด็กอายุต่ำกว่า 16 ปี[1]
- 2517 แพทยสมาคมผลักดันให้มีการพิมพ์คำเตือนบนซองบุหรี่[1]
- 2519 กรุงเทพมหานครห้ามสูบบุหรี่บนรถประจำทางและในโรงภาพยนตร์[1]
- 2524 เพิ่มภาษีบุหรี่[2]
- 2529 กระทรวงคมนาคมออกกฎกระทรวงห้ามสูบบุหรี่บนรถทัวร์[1]
- 2532 คณะรัฐมนตรีมีมติห้ามโฆษณาบุหรี่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมการบริโภคยาสูบแห่งชาติ[1]
- 2535 ตั้งสถาบันควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข[1]
- 2535 ออกพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2535[1]
- 2535 ออกพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535[1]
- 2536 เพิ่มภาษีเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอจาก 55% (จนถึง พ.ศ.2550 เพิ่ม 9 ครั้งจนเป็น 80% ของราคา ณ โรงงาน เต็มเพดานที่กำหนดในพ.ร.บ.ยาสูบ พ.ศ.2509)[2]
- 2540 ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 7) ขยายเขตพื้นที่ปลอดบุหรี่ไปยังสถานที่ราชการ สำนักงานและที่ทำงานต่างๆ โดยมีการขยายพื้นที่เพิ่มเติมอีกใน พ.ศ. 2545, 2549, 2550 และ 2553[2]
- 2547 ลงนามกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก[2]
- 2547 มีภาพเตือนผลเสียต่อสุขภาพบนซองบุหรี่[2]
- 2548 ห้ามแสดงบุหรี่ ณ จุดขาย[2]
- 2549 ให้ระบุชื่อสารพิษและสารก่อมะเร็งบนซองบุหรี่ (ปรับปรุง พ.ศ.2554)[2]
- 2550 ปรับปรุงภาพบนซองบุหรี่และภาพเตือนผลเสียต่อสุขภาพในซองบุหรี่มวนเองและห้ามสูบบุหรี่ในสถานบันเทิง[2]
- 2552 ออกพระราชกำหนดปรับเพดานภาษีสรรพสามิตจาก 80%เป็น 90% ของราคา ณ โรงงาน และเพิ่มภาษีเป็น 85% ของราคา ณ โรงงาน[2]
- 2552 ปรับปรุงภาพคำเตือนในฉลากบุหรี่ซิกาแรต จาก 9 ภาพ เป็น 10 ภาพ[2]
- 2553 ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ 19 ขยายพื้นที่ปลอดบุหรี่[2]
- 2554 ห้ามแสดงข้อความที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดบนซองบุหรี่และยาเส้น[2]
- 17 เมษายน 2555 มติ ครม.เห็นชอบ มติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 3 มาตรการในการควบคุมปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพด้านยาสูบ
- 12 มิถุนายน 2555 มติครม.เห็นชอบแผนยุทธศาสตร์ควบคุมการบริโภคยาสูบแห่งชาติ
- 22 สิงหาคม 2555 กฎกระทรวงการคลังกำหนดอัตราค่าแสตมป์ยาสูบ กำหนดภาษีสรรพสามิตบุหรี่เป็น ร้อยละ 87 ตามมูลค่าหรืออัตราตามปริมาณ 1 บาทต่อมวน และภาษียาเส้นเป็นร้อยละ 10 ตามมูลค่า หรืออัตราตามปริมาณ 0.01 บาทต่อกรัม

ที่มา:

1.ประกิต วาทีสาธกกิจ, ก. ว. (2550). “การรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่.” สารานุกรมไทยฉบับเยาวชน ฉบับที่ 28 Retrieved 9 กรกฎาคม 2555

2. สรุปสถานการณ์การควบคุมการบริโภคยาสูบประเทศไทย พ.ศ. 2555, ศจย.

สาระสำคัญของ พ.ร.บ. ควบคุมการบริโภคยาสูบฉบับใหม่

1.ให้รวม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2535 และ พ.ร.บ. คุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 ไว้ในฉบับเดียวกัน และกำหนดให้มีคณะกรรมการควบคุมยาสูบระดับประเทศ และคณะกรรมการควบคุมยาสูบระดับจังหวัด โดยกำหนดให้มี “สำนักงานคณะกรรมการควบคุมยาสูบ” ไว้ในกฎหมายด้วย

2.ให้แก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาสาระจาก พ.ร.บ.ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2535 ใน 4 ส่วนหลัก

ก.ปรับปรุงคำนิยาม ดังนี้

- ปรับปรุงคำนิยาม “ผลิตภัณฑ์ยาสูบ” ให้รวมถึงผลิตภัณฑ์อื่นที่มีสารนิโคตินเป็นส่วนประกอบ รวมถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบใหม่ๆ อาทิ บารากู่ บุหรี่ไฟฟ้า
- ปรับปรุงคำนิยาม “การโฆษณา” ให้ครอบคลุมการสื่อสารการตลาดรูปแบบใหม่ ๆ อาทิ การใช้สื่อบุคคล “พริตตี้” ในการส่งเสริมการขาย
- ปรับปรุงคำนิยามว่า “ฉลาก” ให้สอดคล้องกับข้อกำหนดในอนุสัญญาควบคุมยาสูบ องค์การอนามัยโลก

ข. เพิ่มอายุขั้นต่ำที่จะซื้อบุหรี่และห้ามวิธีการขายที่เยาวชนเข้าถึงได้ง่าย ดังนี้

- ห้ามขายผลิตภัณฑ์ยาสูบแก่ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี และห้ามผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ขายบุหรี่
  ห้ามขายผลิตภัณฑ์ยาสูบผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การเร่ขาย การลดแลกแจกแถม การส่งเสริมการขาย
- ห้ามขายผลิตภัณฑ์ยาสูบบุหรี่ซิกาแรตต่ำกว่าซองละยี่สิบมวนและห้ามแบ่งขายเป็นมวนๆ
- ห้ามขายผลิตภัณฑ์ยาสูบในสถานที่ต่างๆ อาทิ สถานศึกษา ศาสนสถาน สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ และสถานที่ราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ ฯลฯ

ค. เพิ่มข้อห้ามการโฆษณาทางอ้อม ดังนี้

- ห้ามแสดงชื่อหรือเครื่องหมายผลิตภัณฑ์ยาสูบ ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าและห้ามสื่อสารการตลาดในสื่อต่างๆ รวมถึงการใช้สื่อบุคคล (พริตตี้)
- ห้ามเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับ “การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม” ในทุกสื่อหากมีการฝ่าฝืนจะมีโทษทั้งจำทั้งปรับ

ง. เพิ่มมาตรการอื่นๆ ตามที่กำหนดในอนุสัญญาควบคุมยาสูบ องค์การอนามัยโลก ดังนี้

- ห้ามส่วนราชการรับการอุปถัมภ์จากธุรกิจยาสูบ
- กำหนดลักษณะของจุดขายปลีกยาสูบ กำหนดให้บริษัทบุหรี่ต้องจัดส่งรายงานประจำปีให้คณะกรรมการควบคุมยาสูบ
- กำหนดแนวทางการติดต่อระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับบริษัทบุหรี่
- กำหนดและเพิ่มโทษผู้กระทำผิดกฎหมาย

3.มีการแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. คุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 ใน 4 ประเด็น ดังนี้

- กำหนดสภาพและลักษณะของ “เขตปลอดบุหรี่” กำหนดให้ผู้ดำเนินการ(เจ้าของสถานที่สาธารณะ) มีหน้าที่รับผิดชอบไม่ให้มีการสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่
- กำหนดวิธีการบังคับใช้กฎหมายเขตปลอดบุหรี่ เพิ่มโทษผู้ที่ฝ่าฝืนสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่และเจ้าของสถานที่

ที่มา: 1 สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค และมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่, 2555. “สาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติควบคุมการบริโภคยาสูบ พ.ศ....”.กระทรวงสาธารณสุข นนทบุรี.

คำชี้แจงของคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงและจัดทำร่างพ.ร.บ.ควบคุมการบริโภคยาสูบฉบับใหม่

สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ร่าง พ.ร.บ. ควบคุมการบริโภคยาสูบฉบับใหม่ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อป้องกันเยาวชนไม่ให้กลายเป็นนักสูบหน้าใหม่และเพื่อคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ [1]

เนื่องจากธุรกิจยาสูบได้มีวิวัฒนาการทางการตลาดและปรับตัวเพื่อหาช่องว่างของกฎหมายในการเพิ่มนักสูบหน้าใหม่ให้กว้างขวางขึ้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องยก *"ร่างพระราชบัญญัติควบคุมการบริโภคยาสูบ พ.ศ..."* เพื่อ

- เป็นเครื่องมือหลักทางกฎหมายในการแก้ไขและเยียวยาปัญหาการบริโภคยาสูบที่เกิดขึ้นในสังคมไทยและเพื่อให้มาตรการในการควบคุมการบริโภคยาสูบมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- ให้นิยามใหม่เพื่อให้ครอบคลุมยาสูบและผลิตภัณฑ์อื่นที่มีสารนิโคตินเป็นส่วนประกอบและให้ครอบคลุมการใช้สื่อบุคคลรวมถึงการดัดแปลงเครื่องหมายการค้าของผลิตภัณฑ์ยาสูบและการโฆษณาผ่านเว็บไซต์หรือเครือข่ายอินเตอร์เน็ตและสังคมออนไลน์
- การห้ามขายบุหรี่ให้เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี เพื่อป้องกันเด็กและเยาวชนเข้าถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบและห้ามบุคคลอายุต่ำกว่าสิบแปดปีขายผลิตภัณฑ์ยาสูบ เพราะเท่ากับส่งเสริมให้เด็กตกอยู่ในวังวนของธุรกิจยาสูบและผันตัวสู่การเป็นนักสูบหน้าใหม่
- การห้ามแบ่งขายบุหรี่เป็นมวน เนื่องจากการขายเป็นมวนจะเป็นหนทางให้เด็กและเยาวชน ผู้ที่มีรายได้น้อย ผู้ใช้แรงงาน เข้าถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบ
- การห้ามขายผลิตภัณฑ์ยาสูบในสถานที่ต่างๆ คือ 1) ศาสนสถาน 2) สถานบริการสาธารณสุข 3) สถานที่ราชการและรัฐวิสาหกิจ 4) สถานศึกษา 5) สถานที่อื่นๆที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยได้รับคำแนะนำของคณะกรรมการอำนวยการเพื่อป้องกันเด็กและเยาวชนไม่ให้เข้าถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบได้โดยง่าย
- การห้ามโฆษณาหรือสื่อสารการตลาดผลิตภัณฑ์ยาสูบ แสดงชื่อหรือเครื่องหมายของผลิตภัณฑ์ยาสูบ แสดงชื่อหรือเครื่องหมายของผู้ผลิตหรือนำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบ หรือแสดงสัญลักษณ์หรือสิ่งอื่นใดที่ทำให้สาธารณชนเข้าใจว่าเป็นชื่อหรือเครื่องหมายของผลิตภัณฑ์ยาสูบในการสื่อสารทุกประเภท เพื่อป้องกันการโฆษณาและสื่อสารการตลาดของธุรกิจยาสูบในทุกกลวิธี และเพื่อป้องกันเด็กและเยาวชนไม่ให้กลายเป็นนักสูบหน้าใหม่เพิ่มมากขึ้น
- การห้ามนำชื่อเครื่องหมายของผลิตภัณฑ์ยาสูบ ชื่อหรือเครื่องหมายของผู้ผลิตหรือนำเข้าไปแสดงบนผลิตภัณฑ์อื่นที่ไม่ใช่ผลิตภัณฑ์ยาสูบ การห้ามผลิตหรือนำเข้าเพื่อขายหรือแจกจ่ายผลิตภัณฑ์ที่มีรูปลักษณะคล้ายคลึงกับผลิตภัณฑ์ยาสูบหรือหีบห่อผลิตภัณฑ์ดังกล่าวเพื่อป้องกันไม่ให้ธุรกิจยาสูบโฆษณาหรือโฆษณาผ่านการใช้ผลิตภัณฑ์อื่น
- การห้ามผู้ใดเผยแพร่กิจกรรมหรือข่าวสารอื่นใดเพื่อประชาสัมพันธ์สร้างความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคม อุปถัมภ์บุคคลหรือองค์กรโดยผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก ผู้แทนจำหน่ายและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ยาสูบและห้ามหน่วยงานรัฐรวมทั้งเจ้าหน้าที่และผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานดังกล่าวรับการอุปถัมภ์ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ผลิต ผู้ขาย ผู้นำเข้า

ผู้ส่งออก ผู้แทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยาสูบ เว้นแต่ค่าธรรมเนียมตามที่กฎหมายกำหนดหรือการรับโดยวิธีการอื่นใดตามที่รัฐมนตรีประกาศโดยคำแนะนำของคณะกรรมการอำนวยการเพื่อป้องกันไม่ให้ธุรกิจยาสูบใช้กิจกรรมดังกล่าวในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อตัวธุรกิจและหยิบยกกระแสความนิยมการทำ CSR มาเอื้อประโยชน์แก่ธุรกิจ โดยมีกลุ่มเป้าหมายหลักให้เด็กและเยาวชนจงรักภักดีต่อธุรกิจยาสูบ

- การกำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบ ต้องจัดให้หีบห่อผลิตภัณฑ์ยาสูบหรือผลิตภัณฑ์ยาสูบที่มีขนาด สี สัญลักษณ์ ฉลาก รวมทั้งลักษณะการแสดงเครื่องหมายการค้า สัญลักษณ์ รูปภาพ และข้อความให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศโดยคำแนะนำของคณะกรรมการอำนวยการก่อนที่จะนำออกจากแหล่งผลิตหรือก่อนที่จะนำเข้ามาในราชอาณาจักรและการห้ามผู้ใดขายผลิตภัณฑ์ยาสูบที่มิได้จัดให้มีหีบห่อผลิตภัณฑ์ยาสูบ หรือแสดงเครื่องหมายการค้าสัญลักษณ์ รูปภาพและข้อความตามที่กำหนดในวรรคหนึ่ง เนื่องจากรูปแบบสีสัน และการจัดวางอักษรข้อความต่างๆบนซองบุหรี่หรือซองยาเส้นสามารถมีอิทธิพลจูงใจผู้ซื้อและผู้บริโภคเป็นอย่างมากและยังเป็นสิ่งที่ชักจูงเด็ก เยาวชนและผู้พบเห็นให้ตัดสินใจที่จะสูบบุหรี่

- การกำหนดให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้แทนจำหน่ายและผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ยาสูบมีหน้าที่ต้องจัดส่งรายงานประจำปีต่อไปนี้ให้แก่คณะกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วย รายรับและรายจ่ายประจำปี ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการบริจาคช่วยเหลือการสร้างความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคม การสนับสนุนและส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ยาสูบ ข้อมูลการปลูก การผลิต ส่วนแบ่งการตลาด ค่าใช้จ่ายด้านการตลาดหรือข้อมูลอื่นๆ ตามหลักเกณฑ์วิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามคำแนะนำของคณะกรรมการอำนวยการ หรือส่งเอกสารเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางการเงินหรือกิจกรรมระหว่างผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้แทนจำหน่าย และผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ยาสูบกับนายหน้า ที่ปรึกษา ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการพลเรือนสามัญประเภทบริหาร พรรคการเมือง มูลนิธิ องค์กรเพื่อการกุศลหรือองค์กรเอกชน

ที่มา

1.มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่และสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค 2555 ปัญหา...ข้อเท็จจริงในสังคมไทย เพื่อสนับสนุนการยกร่างระราชบัญญัติควบคุมการบริโภคยาสูบ พ.ศ...กระทรวงสาธารณสุข นนทบุรี

ข้อโต้แย้งการร่าง พ.ร.บ. ควบคุมการบริโภคยาสูบฉบับใหม่

กฎหมายใหม่ จะลิดรอนสิทธิและกระทบผู้ปลูกยาสูบ ตัดวงจรอาชีพ

ผู้เสนอ: สมาคมการค้ายาสูบไทย, สมาคมผู้บ่มยาสูบ, เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ สหภาพแรงงานผู้ปลูกยาสูบ โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง[5, 6, 10,12, 14] มีความเห็นว่า

กฎหมายใหม่จะลิดรอนสิทธิและกระทบผู้ปลูกยาสูบทั้งประเทศคิดเป็นมูลค่าถึง 5-6 หมื่นล้านบาทต่อปี เพราะจะทำให้สินค้ายาสูบผลิตและจำหน่ายไม่ได้ ส่งผลให้พื้นที่ปลูกยาสูบลดลงภายใน 5 ปี กระทบชาวไร่ยาสูบ 30 จังหวัด ตัดวงจรอาชีพเพาะปลูกใบยาสูบ จะส่งผลให้แรงงานต้องอพยพไปทำงานต่างจังหวัด เป็นปัญหาสังคม เป็นเหตุให้ครอบครัวหย่าร้าง เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบเห็นว่าการปลูกยาสูบไม่ต้องลงทุนมาก มีการประกันราคา ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่ม หากปลูกพืชทดแทนชนิดอื่นก็จะไม่ได้ราคาที่แน่นอนเท่ายาสูบ[5, 6, 10,12, 14]

คำชี้แจงของผู้เสนอร่างและฝ่ายสนับสนุน พ.ร.บ.:
นักกฎหมายมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์[4] เลขาธิการมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่[9] และกรมควบคุมโรค[10] ชี้แจงว่า

- สาระสำคัญในร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ไม่มีข้อความใดที่เข้าไปควบคุมหรือเกี่ยวข้องกับชาวไร่ยาสูบ ไม่มีการจำกัดพื้นที่การปลูกใบยาสูบของเกษตรกร[4] เพราะการปลูกเพื่อขายนั้นเกี่ยวข้องกับกฎหมายของกรมสรรพสามิต[10]
- การกลัวว่ากฎหมายฉบับใหม่จะทำให้ใบยาสูบขายได้น้อยลงเป็นความกลัวที่เกินความจริง เพราะแม้จะมีการควบคุมอย่างเข้มงวด แต่จำนวนผู้สูบบุหรี่กลับลดลงเพียงเล็กน้อย[9] ดังนั้นกฎหมายฉบับใหม่จะไม่ทำให้รายได้ของเกษตรกรไร่ยาสูบลดลงมากนัก[10]

ข้อเท็จจริง:

- ร่างกฎหมายใหม่ ไม่มีข้อบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับผู้ปลูกหรืออาชีพผู้ปลูกใบยาสูบ[16]
- ร่างกฎหมายใหม่ จะมีผลในการลดการบริโภคยาสูบลงโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปีประมาณ 570,000 คน คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 4.97 ของผู้ที่สูบบุหรี่ทั้งหมดที่มี 11.5 ล้านคน[2]
- การปลูกพืชยาสูบและรายได้ของเกษตรกร โรงงานยาสูบ และรายได้ของรัฐที่ได้จากการส่งออกยาสูบไปต่างประเทศมีมูลค่าประมาณ 47,877 ล้านบาท หรือคิดเป็น 0.61 % ของ GDP ในปี พ.ศ.2552 ในขณะที่ความสูญเสียทางเศรษฐกิจจากโรคอันเนื่องมาจากการสูบบุหรี่ คิดเป็น 43,600 ล้านบาท หรือคิดเป็น 0.5% ของ GDP ในปี พ.ศ.2552[17]
- ปริมาณบุหรี่ที่เสียภาษี มี 2,000 ล้านซอง ในปี พ.ศ.2550 และลดลงเป็น 1,800 ล้านซองในปี พ.ศ.2553 [2]
- ข้อมูลจากกรมสรรพสามิต ฤดูกาลผลิตปี 2553/2554 มีชาวไร่ยาสูบ 49,166 ราย ผลิตใบยาพันธุ์ต่างประเทศได้ 59,578,962 กิโลกรัม[17] ในฤดูผลิตปี 2552/2553 ร้อยละ 64.8 เป็นใบยาสำหรับส่งออก ที่เหลือโรงงานยาสูบรับซื้อ[10]
- พื้นที่ปลูกยาสูบในประเทศไทยในปี พ.ศ.2554 มีประมาณ 263,227 ไร่ ซึ่งมีแนวโน้มลดลง ประมาณการจำนวนผู้ปลูกยาสูบทั้งหมดจำนวน 77,735 ราย มี 61,104 รายที่ขึ้นทะเบียนกับกรมสรรพสามิต ที่เหลือ 16,631 ราย อาจเป็นผู้เพาะปลูกยาสูบที่ไม่ได้ลงทะเบียนกับกรมสรรพสามิต หรือปลูกยาสูบพันธุ์พื้นเมือง ปริมาณยาสูบที่ผลิตได้ทั้งหมด 115.6 ล้านกิโลกรัม/ ปี โดยโรงงานยาสูบรับซื้อใบยาในประเทศเพียง 29.63 ล้านกิโลกรัม/ปี[17]
- เกษตรกรร้อยละ 48.5 มีการปลูกพืชเศรษฐกิจอื่นร่วมกันกับการปลูกยาสูบแล้ว[17]

การกำหนดอายุของผู้ซื้อบุหรี่ที่ห้ามต่ำกว่า 20 ปี เป็นการละเมิดสิทธิการตัดสินใจของเยาวชน (4)

ผู้เสนอ: สมาคมการค้ายาสูบไทย (TTTA), สมาคมผู้บ่มยาและผู้ค้ายาสูบไทย (สยท.), เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ, สหภาพแรงงานโรงงานยาสูบ[4,5,6] มีความเห็นว่า

- การกำหนดอายุของผู้ซื้อบุหรี่ที่ห้ามต่ำกว่า 20 ปี เป็นการละเมิดสิทธิการตัดสินใจของเยาวชน[4,5,6]
- เกษตรกรผู้ปลูกใบยาสูบ ตั้งคำถามว่า เวลาเลือกตั้งระบุให้คนที่อายุ 18 ปี มีสิทธิเลือกตั้งได้ แต่ทำไมต้องกำหนดอายุผู้สูบบุหรี่ไม่ให้ต่ำกว่า 20 ปี ถือเป็นการลิดรอนสิทธิของประชาชน[16]

คำชี้แจงของผู้เสนอร่างและฝ่ายสนับสนุน พ.ร.บ.: เลขาธิการมูลนิธิรณรงค์ฯ เครือข่ายเยาวชนแก๊งปากดี[9] และนักกฎหมายมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์[9] ชี้แจงว่า

- แต่ละปีมีนักสูบหน้าใหม่เพิ่มขึ้นประมาณปีละ 300,000 คน ส่วนหนึ่งของนักสูบหน้าใหม่จะเป็นนักสูบประจำ ซึ่งจะเจ็บป่วยจากโรคที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่เป็นจำนวนมาก มาตรการนี้จะช่วยลดจำนวนเด็กและเยาวชนที่จะกลายเป็นนักสูบหน้าใหม่ในแต่ละปีให้ลดจำนวนลง[9]
- เยาวชนเป็นเป้าหมายที่บริษัทบุหรี่อยากทำการตลาด เพราะพบว่าเมื่อกลุ่มเยาวชนติดบุหรี่ ก็จะกลายเป็นลูกค้าไปเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 15-20 ปี หากเลิกไม่ได้ก็จะติดไปจนตลอดชีวิต หากเยาวชนอายุเกิน 20 ปีแล้วยังไม่เริ่มสูบบุหรี่ เขาก็จะมีโอกาสติดบุหรี่ยากขึ้น[9]

ข้อเท็จจริง:

- ข้อมูลจากการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของประชากรไทยโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่ามีวัยรุ่นอายุ 15 - 18 ปี 340,000 คน ติดบุหรี่ในปี พ.ศ.2552 และเพิ่มขึ้นเป็น 407,809 คน ในปี พ.ศ.2554 [2]
- เยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปีประมาณ 570,000 คน คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 4.97 ของผู้ที่สูบบุหรี่ทั้งหมดที่มี 11.5 ล้านคน ในปี พ.ศ.2554 (ส่วนต่างจากจาก 407,809 คน ถึง 160,000 คน) [2]
- การสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ.2550 พบว่า เยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี ส่วนใหญ่ 93.60% ไม่เคยถูกผู้ขายขอดูบัตรประชาชน [2]
- พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 มาตรา 26 ระบุว่าห้ามผู้ใดจำหน่าย แลกเปลี่ยนหรือให้บุหรี่แก่เด็ก หรือ ให้เด็กทำงานที่น่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิด
- มาตรา 45 ห้ามมิให้เด็กซื้อหรือเสพสุราหรือบุหรี่ หรือเข้าไปในสถานที่เฉพาะเพื่อการจำหน่ายหรือเสพสุราหรือบุหรี่ หากฝ่าฝืนให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบถามเด็กเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและมีหนังสือเรียกผู้ปกครองมาร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือ ว่ากล่าวตักเตือน ให้ทำทัณฑ์บน หรือมีข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับวิธีการและระยะเวลาในการจัดให้เด็กทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์

  พ.ร.บ. ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กำหนดอายุของผู้ซื้อห้ามต่ำกว่า 20 ปี [16]
- การศึกษาของมหาวิทยาลัยมิชิแกน สหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ.2006 ได้เสนอให้เพิ่มอายุขั้นต่ำของผู้สูบบุหรี่เป็น 21 ปี เพราะหลักฐานทางการแพทย์แสดงให้เห็นชัดเจนว่าการสูบบุหรี่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและตอนกลางจะทำให้มีโอกาสติดบุหรี่ได้มากกว่าการสูบบุหรี่หลังอายุ 21 ปี เพราะการได้สัมผัสกับสารนิโคตินในช่วงวัยรุ่นตอนต้นและตอนกลางจะทำให้สมองเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่าการสูบบุหรี่หลังอายุ 21 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นช่วงที่สมองมีการเปลี่ยนแปลงน้อยกว่า [21]

การห้ามผู้ขายผลิตภัณฑ์ยาสูบอายุต่ำกว่า 18 ปี

ผู้เสนอ: กระทรวงการคลัง[12], ผู้ค้าปลีก[16]
ผู้ค้าปลีกและกระทรวงการคลังเห็นว่า

การร่างกฎหมายให้ผู้ขายอายุต่ำกว่า 18 ปี มีความเข้มงวดมากเกินไป[12] และอาจเป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติเนื่องจากเด็กในครอบครัวที่มีอาชีพขายบุหรี่ยังมีความจำเป็นต้องให้เด็กเป็นผู้ขายในทางปฏิบัติเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระในครอบครัว [16]

คำชี้แจงของผู้เสนอร่างและฝ่ายสนับสนุน พ.ร.บ.
กรมควบคุมโรคและคณะกรรมการร่างฯ[15]ให้ความเห็นว่า การให้เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ไปขายยาสูบจะทำให้เขาคุ้นเคยและเชื่อว่า ยาสูบไม่เป็นอันตราย[16]

ข้อเท็จจริง:

- ตัวบุหรี่และสัญลักษณ์บนซองบุหรี่สามารถทำให้เด็กมีความคุ้นเคยกับสินค้า และจดจำสินค้าได้ ถือเป็นการโฆษณาทางอ้อมอย่างหนึ่ง
- พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 มาตรา 26 ระบุว่าห้ามผู้ใดจำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้บุหรี่แก่เด็ก หรือ ให้เด็กทำงานที่น่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิด ซึ่งมาตรา 45 ห้ามมิให้เด็กซื้อหรือเสพสุราหรือบุหรี่ หรือเข้าไปในสถานที่เฉพาะเพื่อการจำหน่ายหรือเสพสุราหรือบุหรี่ หากฝ่าฝืน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบถามเด็กเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและมีหนังสือเรียกผู้ปกครองมาร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือ ว่ากล่าวตักเตือน ให้ทำทัณฑ์บน หรือมีข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับวิธีการและระยะเวลาในการจัดให้เด็กทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์

การห้ามแบ่งขายผลิตภัณฑ์ยาสูบเป็นมวนๆ

ผู้เสนอ: ผู้ค้าปลีกบุหรี่เห็นว่า[3]

การการห้ามแบ่งขายผลิตภัณฑ์ยาสูบเป็นมวนๆ จะทำให้ร้านค้าปลีกสูญเสียรายได้[3]

คำชี้แจงของผู้เสนอร่างและฝ่ายสนับสนุน พ.ร.บ.:
เลขาธิการมูลนิธิรณรงค์ฯ, นักกฎหมายมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, เครือข่ายเยาวชนแก๊งปากดี[3,9] ชี้แจงว่า กลุ่มคนที่ซื้อบุหรี่แบ่งขายมักเป็นเยาวชน ซึ่งมีเพียงร้อยละ 10 การห้ามแบ่งขายจะลดการจูงใจให้เด็กและเยาวชน รวมถึงผู้มีรายได้น้อยสามารถซื้อหาบุหรี่มาสูบ[3,9] ถือเป็นการสนับสนุนไม่ให้เด็กเข้าถึงและทดลองสูบบุหรี่ได้ง่ายจนเกิดการติดบุหรี่ขึ้น[9]

ข้อเท็จจริง:

- Global Adult Tobacco Survey 2011 ของประเทศไทยพบว่า เยาวชนอายุ 15-17 ปี สามารถซื้อบุหรี่ที่แบ่งขายเป็นมวนได้ [18]
- นักวิจัยพบว่า เด็กมัธยมอายุต่ำกว่า 18 ปี ร้อยละ 56.1 เข้าถึงบุหรี่ได้ง่ายเพราะมีรุ่นพี่รุ่นน้องหรือเพื่อนในโรงเรียนนำบุหรี่มาแบ่งขาย
- สหรัฐและอังกฤษมีกฎหมายห้ามแบ่งขายบุหรี่เป็นมวน

ข้อความและรูปแบบซองและหีบห่อ

ผู้เสนอ: เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ กระทรวงการคลัง[5] สมาคมการค้ายาสูบไทย (*Thai tobacco trade association*)[14] ให้ความเห็นว่า

- รัฐมนตรีช่วยกระทรวงการคลังเห็นว่าร่างกฎหมายที่บังคับให้ซองบุหรี่เป็นแบบเรียบ มีขนาดสีสันเหมือนกันหมดทุกซองจะทำให้มีการปลอมแปลงได้ง่าย กระทบต่อผู้บริโภคและส่งเสริมให้บุหรี่ปลอมไหลเข้ามามากขึ้น[5]
- สมาคมการค้ายาสูบไทยเห็นว่า การบังคับให้ใช้ซองบุหรี่แบบเรียบเป็นการสร้างภาระให้กับร้านค้าปลีก เนื่องจากซองบุหรี่จะมีลักษณะเหมือนกันหมดและทำให้รายได้ของร้านค้าปลีกลดลงเพราะลูกค้าหันไปหาสินค้าราคาถูกและสินค้าจากตลาดมืด[14]

คำชี้แจงของผู้เสนอร่างและฝ่ายสนับสนุน พ.ร.บ.: กรมควบคุมโรค[12] ชี้แจงว่า

มาตรการที่กำหนดให้ซองบุหรี่ที่จำหน่ายในประเทศไทยควรเป็นซองแบบเรียบ หรือที่เรียกว่า Plain packaging ซึ่งเป็นซองที่ปราศจากสีสัน จะช่วยลดแรงกระตุ้นหรือจูงใจนักสูบ ดังที่ประเทศออสเตรเลียได้ริเริ่มแล้ว [12]

ข้อเท็จจริง:

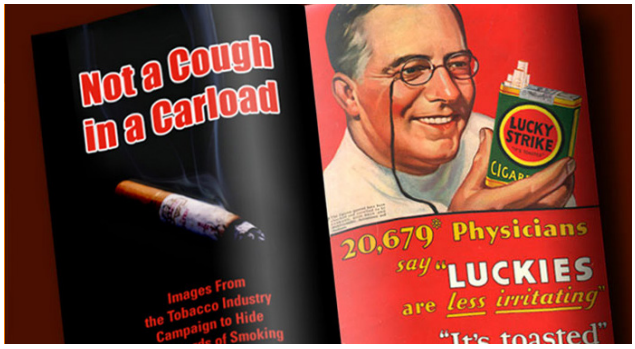
- ร่างกฎหมายระบุว่า มาตรา 40 กำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบ ต้องจัดให้หีบห่อผลิตภัณฑ์ยาสูบหรือผลิตภัณฑ์ยาสูบที่มีขนาด สี สัญลักษณ์ฉลาก รวมทั้งลักษณะการแสดงเครื่องหมายการค้า สัญลักษณ์ รูปภาพและข้อความให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศโดยคำแนะนำของคณะกรรมการอำนวยการ [1]
- ประเทศออสเตรเลียได้ประกาศให้ซองบุหรี่แบบปราศสีสัน (Plain Packaging) มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2555 โดยศาลได้ยกฟ้องคำร้องของบริษัทบุหรี่ที่ให้ยกเลิกประกาศฉบับนี้ [19]

ห้ามเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของธุรกิจยาสูบ

เช่น การมอบทุนการศึกษาและอุปกรณ์การเรียน สนับสนุนหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐ

ผู้เสนอ: ผู้แทนโรงงานยาสูบและชาวไร่ยาสูบให้ความเห็นว่า

- การห้ามเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ทำให้ผู้ซื้อใบยาสูบไม่สามารถสนับสนุนส่งเสริมการเพาะปลูกยาสูบ การวิจัยและพัฒนาพันธุ์ยาสูบ เงินทุน ปุ๋ยและยาฆ่าแมลง การกำหนดโควตาและการประกันราคาผลผลิตแก่ชาวไร่ยาสูบได้ ถือเป็นการจำกัดสิทธิในการรับความช่วยเหลือการสนับสนุนในการประกอบอาชีพ [6]
- การเพิ่มภาระแก่ชาวไร่เพราะจำกัดการติดต่อระหว่างชาวไร่กับเจ้าหน้าที่รัฐ เช่น กรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง โรงงานยาสูบ เป็นการปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นขัดกับหลักธรรมาภิบาล[20]

ข้อเท็จจริง:

- ร่างกฎหมายห้ามเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การสร้างความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคม อุปถัมภ์บุคคลหรือองค์กรโดยผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก ผู้แทนจำหน่ายและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ยาสูบ[3]
- ร่างกฎหมายห้ามหน่วยงานรัฐรวมทั้งเจ้าหน้าที่และผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานดังกล่าวรับการอุปถัมภ์ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ผลิต ผู้ขาย ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก ผู้แทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยาสูบ เว้นแต่ค่าธรรมเนียมตามที่กฎหมายกำหนด หรือการรับโดยวิธีการอื่นใดตามที่รัฐมนตรีประกาศโดยคำแนะนำของคณะกรรมการอำนวยการ[3]
- มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรม CSR ของโรงงานยาสูบอยู่เนืองๆ อันเป็นการสร้างภาพลักษณ์และการโฆษณา

การแจ้งรายการสารปรุงแต่งและส่วนผสมในบุหรี่ตามมาตรา 39

ผู้เสนอ: เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ [16] สมาคมผู้บ่ม ผู้เพาะปลูกและผู้ค้าใบยาสูบในภาคเหนือ 6 สมาคม[20] โรงงานยาสูบ[7] ให้ความเห็นว่า

- การที่ร่างกฎหมายใหม่ระบุให้มีการแจ้งรายการสารปรุงแต่งนั้น สามารถแจ้งรสชาติ กลิ่นสี ได้ แต่ถามว่าต่างประเทศเขาแจ้งเหมือนเราหรือเปล่า [16]
- การแจ้งส่วนผสมทั้งหมดในควันบุหรี่และแจ้งสัดส่วนของชนิดใบยา การกำหนดไม่ให้ใส่สารปรุงแต่งนี้ทำให้สูญเสียใบยาเพราะทำให้ใบยาสูญเสียรสชาติ ทำให้ต่างประเทศไม่ซื้อ เพราะใบยาเหล่านี้นำส่งออกต่างประเทศ [16]
- การห้ามใช้ส่วนประกอบในผลิตภัณฑ์ยาสูบ ซึ่งให้อำนาจรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงภายหลัง โดยไม่ผ่านกระบวนการรับฟังความเห็นใดๆ สามารถบีบบังคับให้ชาวไร่ยาสูบและผู้บ่มถึงขั้นหมดอาชีพ [20]
- การห้ามมิให้ใช้น้ำตาลเป็นส่วนประกอบในการผลิตบุหรี่จะทำให้ผู้ผลิตบุหรี่เลิกใช้ใบยาเบอร์เลย์และเตอร์กิชเป็นส่วนประกอบและไม่รับซื้อใบยาทั้ง 2 ประเภทจากชาวไร่อีกต่อไป เป็นการทำลายอาชีพและวิถีชีวิตของชาวไร่ [7]

คำชี้แจงของผู้เสนอร่างและฝ่ายสนับสนุน พ.ร.บ.: คณะกรรมการร่าง ฯ ให้ความเห็นว่า [16]

การที่ท่านกังวลว่าการกำหนดให้แจ้งสารปรุงแต่งและส่วนผสมในบุหรี่ตามมาตรา 39 จะส่งผลให้ขายบุหรี่ไม่ได้นั้น แท้จริงแล้ว สาระสำคัญในมาตรา 39 เหมือนกับที่มีอยู่แล้วในมาตรา 11 ของกฎหมายฉบับปัจจุบันทุกประการ ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง

ทุกวันนี้บุหรี่ที่จะขายได้ ก็ต้องไปแจ้งรายการส่วนประกอบกับกระทรวงสาธารณสุขอยู่แล้ว แต่การแจ้งรายการส่วนประกอบไม่ได้กระทบกระเทือนกับเกษตรกรเลยเพราะเกษตรกรไม่มีหน้าที่ตามกฎหมายในปัจจุบันและกฎหมายในอนาคตให้แจ้งส่วนผสมหรือส่วนประกอบในบุหรี่ แต่เป็นหน้าที่ของบริษัทบุหรี่ที่ต้องแจ้งต่อกระทรวงสาธารณสุข [16]

การตั้งคณะกรรมการควบคุมการบริโภคยาสูบแห่งชาติ

ไม่มีผู้แทนจากชาวไร่ยาสูบ และให้อำนาจคณะกรรมการมากเกินไปในการออกกฎหมายลูก

ผู้เสนอ: นายกสมาคมผู้บ่มยาสูบ จ.ลำปางและ จ.น่าน เห็นว่า

- มาตรา 14 ให้ตั้งคณะกรรมการควบคุมการบริโภคยาสูบแห่งชาติ แต่กลับไม่มีผู้แทนจากกลุ่มชาวไร่ยาสูบที่ได้รับผลกระทบเข้าไปมีส่วนร่วมก่อนที่จะออกมาเป็นระเบียบกฎหมาย [20]
- การตั้งคณะกรรมการที่มีอำนาจออกกฎระเบียบข้อบังคับได้เอง ปรับและมีอำนาจจับกุมได้เอง มีความเข้มงวดมากเกินไป [13]

ข้อเท็จจริง

- มาตรา 5.3 ตามกรอบอนุสัญญา FCTC ประเทศภาคีต้องไม่ให้ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากธุรกิจยาสูบมากำกับนโยบายควบคุมการบริโภคยาสูบ
- ร่างกฎหมายใหม่ กำหนดให้เจ้าพนักงานเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาเหมือนกฎหมายเดิม แต่เพิ่มอำนาจในการปฏิบัติงานการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ โดยการออกใบสั่งเพื่อให้ชำระค่าปรับในกรณีที่มีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติ โดยหลักเกณฑ์เป็นไปตามรัฐมนตรีประกาศ [1]

การตั้งกองทุนเพื่อควบคุมการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบ

ผู้เสนอ: กระทรวงการคลัง [13] เห็นว่า

การจัดตั้งกองทุนเพื่อควบคุมการบริโภคยาสูบในสำนักงานคณะกรรมการควบคุมการบริโภคยาสูบอาจไม่สอดคล้องกับวินัยทางการเงินและการคลังของกระทรวงการคลังรวมถึงอาจซ้ำซ้อนกับการดำเนินงานของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ หรือ สสส.ด้วย [12]

ข้อเท็จจริง:

- การจัดตั้งกองทุนในร่าง พ.ร.บ. นี้เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียน เพื่อใช้ควบคุมการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบ โดยมีแหล่งเงินทุน 4 แหล่งคือ 1) เงินและค่าธรรมเนียมตาม พ.ร.บ.นี้ 2) เงินค่าปรับตาม พ.ร.บ.นี้ 3) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้เพื่อสมทบกองทุน 4) เงินดอกผลของกองทุน [1]
- เงินกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพมาจากการเก็บเงินภาษีเพิ่ม 2% ของภาษีสรรพสามิตบุหรี่และสุรา
- สหรัฐอเมริกามีการจัดตั้งกองทุนควบคุมการบริโภคยาสูบที่เก็บจากค่าปรับจากการละเมิดกฎหมายยาสูบและเงินรายได้บางส่วนของรัฐในท้องถิ่นแล้ว

จากข้อถกเถียงดังกล่าว แสดงให้เห็นได้ว่ากระบวนการร่างพระราชบัญญัติการควบคุมการบริโภคยาสูบฉบับ พ.ศ... ได้สร้างข้อถกเถียงในประเด็นต่าง ๆอย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นการสร้างความตื่นตัวในวิถีประชาธิปไตย

ข้อเท็จจริงที่นำเสนอโดยนักวิจัยข้างต้นนี้ สามารถนำไปเผยแพร่กับสาธารณชน ผู้ปลูกยาสูบและผู้เสนอความเห็นในประเด็นต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจและเพื่อการปรับปรุงสาระในร่างกฎหมายให้สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ที่มา:

1. สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค 2555 “คู่มือประกอบการรับฟังความเห็นของประชาชน ร่างระราชบัญญัติควบคุมการบริโภคยาสูบ พ.ศ...” กระทรวงสาธารณสุข นนทบุรี

2.ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ 2555 “สรุปสถานการณ์การควบคุมการบริโภคยาสูบประเทศไทย พ.ศ.2555” มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพฯ

3.สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ 2555 “ปัญหา...ข้อเท็จจริงในสังคมไทย “เพื่อสนับสนุนการยกร่างระราชบัญญัติควบคุมการบริโภคยาสูบ พ.ศ...” กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข นนทบุรี

4.ผู้จัดการรายวัน 14 กันยายน 2555 “โต้ร่าง กม.ยาสูบไม่กระทบชาวไร่ ประชาพิจารณ์รอบสุดท้ายวันนี้” ปีที่ 4 ฉบับที่ 1170 หน้า 9

5.ไทยโพสต์ 13 กันยายน 2555 “คลังค้าน พ.ร.บ.ยาสูบ ชี้ลิดรอนสิทธิ์” ปีที่ 16 ฉบับที่ 5793 น. 6

6.สยามธุรกิจ 15-18 กันยายน 2555 “ค้าน พ.ร.บ.ยาสูบ ลดพื้นที่ปลูก ชาวบ้านโวย ทำรายได้สูญ 400 ล้าน” ฉบับที่ 1335 น.33

7.ฐานเศรษฐกิจ “แห่ต้าน พ.ร.บ. ควบคุมการบริโภคยาสูบ คลังชี้อำนาจเกิน หวั่นรายได้หาย 5 หมื่นล้าน” 16-19 กันยายน 2555 ปีที่ 32 ฉบับที่ 2775 น.14

8.แนวหน้า “จับตาแรงต้าน พ.ร.บ. ควบคุมยาสูบ การดิ้นรนครั้งใหญ่ของธุรกิจบุหรี่ข้ามชาติ” 14 กันยายน 2555 ปีที่ 33 ฉบับที่ 11477 น.5

9.เมธาวี มัชฌิมนิติกะ ข่าวสดรายวัน “รับมือตลาดบุหรี่เล็งจัยรุ่น รุกปรับกฎหมาย-ต้านแรงยั่ว” วันที่ 20 กันยายน พ.ศ.2555 ปีที่ 22 ฉบับที่ 7966 ข่าวสดรายวัน น. 21

10.ไทยโพสต์ “เยาวชนหนุนกฎหมายบุหรี่ใหม่ วอนผู้ใหญ่อย่าขวางพาถอยหลัง” 23 กันยายน 2555

11.ศูนย์ข่าวเพื่อชุมชน สำนักข่าวอิศรา วันศุกร์ที่ 14 กันยายน 2012 เวลา 18:00 “ชาวไร่ยาสูบเหนือประท้วงร่างกฎหมายยาสูบใหม่ นักวิชาการชี้คุมแค่บริษัทบุหรี่-ปกป้องเด็ก”

12.ASTVผู้จัดการออนไลน์ “คลัง” เร่งถกปัญหาร่างกฎหมายควบคุมการบริโภคยาสูบ ค้านชงเข้า ครม.” 12 กันยายน 2555 14:58

13.MOCT วันพุธ ที่ 12 ก.ย. 2555 “ชาวไร่ยาสูบยื่นข้อเรียกร้อง รมช.คลัง ค้านร่าง กม.ควบคุมยาสูบ” http://www.mcot.net

14.Thai tobacco trade association “ร่าง พ.ร.บ. ยาสูบใหม่ เพิ่มกฎเพิ่มโทษ ผู้ค้าปลีกยาสูบกระทบหนัก” 08 สิงหาคม 2555 , 10:29:54 น. จาก http://ttta.or.th Access 20 กันยายน 2555

15.Thai tobacco trade association “เวทีประชาพิจารณ์กม.คุมยาสูบวุ่น!” 20 กันยายน 2555 , 11:17:24

16.กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข “การประชาพิจารณ์ ร่าง พ.ร.บ. ควบคุมการบริโภคยาสูบฉบับ .....” วันที่ 14 กันยายน 2555 โรงแรมริชมอนด์ จ. นนทบุรี

17.ศิริวรรณ พิทยรังสฤษฎ์ ปวีณา ปั้นกระจ่าง “สถานการณ์การปลูกพืชยาสูบ เอกสารนำเข้าการประชุมคณะอนุกรรมการดำเนินงานตามกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบมาตรา 17 และ 18 เพื่อจัดทำแนวทางการส่งเสริมสุขภาพและการลดการบริโภคยาสูบของประชากรไทย” 23 สิงหาคม 2555 ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพฯ

18.หน่วยปฏิบัติการวิจัยและวิชาการด้านการควบคุมยาสูบ 2555 “เอกสารหมายเลข 2 ข้อสนับสนุนเรื่องการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบของประชาชน และการขายบุหรี่ให้เยาวชน” มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก

19.เพิร์ล เฮนนีแมนท์ สตีเฟ่น ฮาแมนน์และนุชรี ศรีวิโรจน์ม 2555 แนวโน้มกฎหมายใหม่ในการควบคุมยาสูบระหว่างประเทศ ก้าวทันวิจัยกับ ศจย. ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 ประจำไตรมาสที่สอง ปี 2555

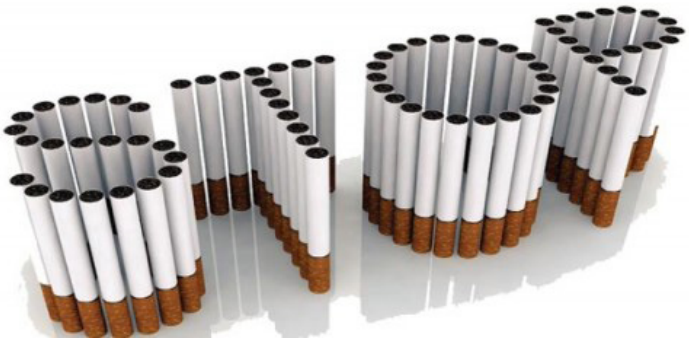
20.พิมพ์ไทย พฤหัสบดี 30 สิงหาคม 2555 “ร้องร่างควบคุมยาสูบกระทบอาชีพอย่างรุนแรง” ปีที่: 18 ฉบับที่: 4881 น.11

“ข่าวสารรอบโลก”

ผศ.ดร.สุนิดา ปรีชาวงศ์

COP5 Seoul, Korea 2012

เมื่อเดือนเมษายนที่ผ่านมา มีการประชุม INB (Inter-governmental Negotiation Body) ครั้งที่ 5 หรือที่เรียกว่าการประชุมเจรจาระหว่างประเทศที่เป็นภาคีกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบ องค์การอนามัยโลก *(WHO FCTC)* เพื่อพิจารณาข้อสรุปในการจัดทำร่างพิธีสารว่าด้วยการค้าผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ผิดกฎหมาย *(A protocol to eliminate illicit trade on tobacco products)* ทั้งนี้ในการประชุมใหญ่ภาคีอนุสัญญา (Conference of the Party) หรือที่เรียกให้ง่ายว่า การประชุมบุหรี่โลกครั้งที่ 5 ซึ่งจะมีขึ้นระหว่างวันที่ 12-17 พฤศจิกายน ศกนี้ ณ สาธารณรัฐเกาหลีนั้น บรรดาประเทศที่เป็นภาคีสมาชิก WHO FCTC จะต้องพิจารณาให้การรับรองร่างพิธีสารฯ เป็นข้อผูกพันระหว่างประเทศต่อไป โดยร่างพิธีสารฯ จะยังไม่มีผลใช้บังคับจนกว่าภาคีกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบฯ จะให้สัตยาบันครบ 40 ประเทศ พิธีสารฯนี้มุ่งปราบปรามการค้าผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ผิดกฎหมาย อันจะช่วยลดการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยาสูบที่มีราคาถูกซึ่งเข้าถึงผู้บริโภคโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนได้ง่าย หากมีระบบการปราบปรามการค้าผลิตภัณฑ์ยาสูบที่ผิดกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะส่งผลให้รัฐบาลเก็บภาษีได้มากขึ้น

แม้ว่าพิธีสารฯ ดังกล่าวจะยังไม่ได้มีผลบังคับใช้ในขณะนี้ แต่ว่าในบางประเทศก็ได้เริ่มดำเนินมาตรการจำกัดปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบเพื่อให้มีการสูบบุหรี่น้อยลง อาทิ

- ในเขตการปกครองพิเศษฮ่องกง นับตั้งแต่ 1 สิงหาคม 2553 เป็นต้นมา ชาวฮ่องกงและผู้โดยสารที่เดินทางเข้าฮ่องกง สามารถนำบุหรี่ติดตัวเข้ามาได้เพียง 19 มวน หรือผลิตภัณฑ์ยาสูบชนิดอื่นได้ไม่เกิน 25 กรัม
- ในออสเตรเลีย ตั้งแต่ 1 กันยายน พ.ศ. 2555 ผู้โดยสารที่เดินทางเข้าประเทศจะสามารถนำบุหรี่เข้ามาได้โดยไม่เสียภาษีเพียง 50 มวน ซึ่งแต่เดิมอนุญาตให้นำเข้ามาได้ 250 มวน การเปลี่ยนแปลงนี้คาดว่ารัฐบาลของออสเตรเลียจะได้รับผลตอบแทนถึง 600 ล้านเหรียญในช่วง 4 ปี
- เมื่อเร็วๆนี้ในนิวซีแลนด์ได้มีการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ที่ทำงานด้านสุขภาพเรียกร้องให้รัฐบาลขึ้นภาษีบุหรี่และห้ามการจำหน่ายบุหรี่ปลอดภาษีในสนามบิน นิวซีแลนด์ได้ประกาศนโยบาย Smoke free New Zealand by 2025

แหล่งข้อมูล

1.Convention news. Issue 12, 2012. Framework Convention on Tobacco Control, WHO.

2.Government could face lawsuit over duty-free cigarette ban. Jun 26, 2012. http://www.nzherald.co.nz

ความก้าวหน้าของกฎหมายควบคุมยาสูบนานาชาติกับร่าง พรบ. ควบคุมการบริโภคยาสูบฉบับใหม่ของประเทศไทย

นุชรี ศรีวิโรจน์

เมื่อพิจารณาถึงความก้าวหน้าของกฎหมายควบคุมยาสูบที่ประกาศใช้แล้วในประเทศต่างๆ จะพบว่าร่างพระราชบัญญัติควบคุมการบริโภคยาสูบ พ.ศ... มีความสอดคล้องกับกฎหมายควบคุมยาสูบของนานาชาติในหลายประเด็น

1.การกำหนดอายุของผู้ซื้อบุหรี่ที่ห้ามต่ำกว่า 20 ปี

แม้ว่าประเทศส่วนใหญ่ในโลกจะกำหนดอายุของผู้ซื้อบุหรี่ไว้ไม่ให้ต่ำกว่า 18 ปี แต่ประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดอายุผู้ซื้อบุหรี่ไว้ไม่ให้ต่ำกว่า 20 ปี [22] ขณะที่ประเทศคูเวต อินเดีย ศรีลังกา ฮอนดูรัส และเกาะคุ๊ก ห้ามขายหรือให้บุหรี่แก่ผู้ที่อายุต่ำกว่า 21 ปี [22]

นอกจากนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกาและอังกฤษมีการให้ผู้ขายขอดูบัตรประชาชนของผู้ซื้อด้วย โดยที่ประเทศอังกฤษมีการรณรงค์ “No ID No Sale” เพื่อให้ผู้ขายบุหรี่มั่นใจว่าจะไม่ขายบุหรี่ให้กับผู้ที่มีอายุต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนด [16]

2.การห้ามขายบุหรี่ในโรงเรียน

ประเทศอินเดีย ฟิลิปปินส์ และรัฐนิวยอร์ก ของสหรัฐอเมริกา ห้ามขายบุหรี่ในร้านขายของภายใน 100 ฟุตใกล้โรงเรียน[9,12,19] ขณะที่ประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษและเปอร์โตริโก้ห้ามขายบุหรี่ด้วยเครื่องขายบุหรี่อัตโนมัติภายในโรงเรียน[1,15,18] นอกจากนี้ประเทศเปอร์โตริโก้ยังห้ามขาย candy cigarettes ภายในหรือบริเวณใกล้โรงเรียนด้วย [18]

3.การห้ามแบ่งขายผลิตภัณฑ์ยาสูบเป็นมวน ๆ

องค์การอาหารและยาของสหรัฐฯได้กำหนดเป็นกฎหมายไว้ว่าห้ามขายบุหรี่ซองที่มีบุหรี่ต่ำกว่า 20 มวน[3] ขณะที่กฎหมายของประเทศอังกฤษห้ามแบ่งขายบุหรี่เป็นมวนๆและกำหนดว่าต้องขายบุหรี่ที่มีภาพคำเตือนตามขนาดซอง 10 มวน 20 มวน หรือ 25 มวน หากมีการแบ่งขายจะมีโทษปรับประมาณ 1,000 ปอนด์ [17]

4.การห้ามผู้ขายผลิตภัณฑ์ยาสูบอายุต่ำกว่า 18 ปี

ประเทศอังกฤษบัญญัติเป็นข้อกำหนดสำหรับผู้ค้าปลีกว่า ผู้ค้าปลีกผลิตภัณฑ์ยาสูบที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ต้องมีผู้ใหญ่คอยดูแลและให้คำแนะนำขณะขาย [17]

ในรัฐนิวเซาท์เวล ประเทศออสเตรเลียบัญญัติว่าหากผู้ขายบุหรี่อายุต่ำกว่า 18 ปีจะถือเป็นความรับผิดชอบของนายจ้างที่จะต้องชี้แจงให้พนักงานทุกคนรู้และเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขายบุหรี่และผลที่จะได้รับหากมีการละเมิดกฎหมาย [11]

5.ข้อความและรูปแบบซองและหีบห่อ

ประเทศไทยและประเทศฟิลิปปินส์กำหนดให้ภาพคำเตือนมีขนาดเท่ากับร้อยละ 55 ของขนาดพื้นที่ด้านหน้าซอง[2] ประเทศมาเลเซีย ฮ่องกง สิงคโปร์ อังกฤษ และไทย ได้กำหนดให้ห้ามใช้คำ ข้อความ หรือเครื่องหมายที่ทำให้เข้าใจผิดว่าการสูบบุหรี่ชนิดนี้เป็นอันตรายน้อยกว่าการสูบบุหรี่ชนิดอื่น[5] มีการห้ามใช้บุหรี่ไร้ควันในประเทศฮ่องกง[2] สิงคโปร์ให้มีการใส่เบอร์โทรศัพท์ Quit line[5] ไว้เช่นเดียวกับประเทศไทย ขณะที่ประเทศสหรัฐอเมริกาห้ามใช้สีและภาพกราฟิกบนซองบุหรี่และบุหรี่ไร้ควัน[21]

กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ห้ามขายบุหรี่ที่มีการใช้สารแต่งรสเกือบทุกชนิดยกเว้นเมนทอล และให้มีการใช้ภาพคำเตือนด้านสุขภาพขนาดร้อยละ 50 ของขนาดหน้าซอง[21]

ออสเตรเลียเป็นประเทศแรกที่จะนำซองบุหรี่แบบเรียบมาใช้ โดยจะเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2555[7] ขณะเดียวกันประเทศอื่นๆเช่น นิวซีแลนด์ อินเดีย อังกฤษ และบางรัฐในสหรัฐอเมริกา ได้เริ่มศึกษาความเป็นไปได้ที่จะนำซองบุหรี่แบบเรียบมาใช้เพื่อลดจำนวนผู้สูบบุหรี่ลงเช่นกัน[5,7] แม้บริษัทบุหรี่ในประเทศออสเตรเลียจะออกมาคัดค้านการประกาศใช้ซองบุหรี่แบบเรียบในช่วงแรก แต่เมื่อกฎหมายเริ่มบังคับใช้ บริษัทบุหรี่ก็จะต้องปฏิบัติตาม[7]

6.ห้ามเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของธุรกิจยาสูบ

ประเทศมาเลเซียประกาศห้ามเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ กิจกรรมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) หรือการให้ทุนอุปถัมภ์ของธุรกิจยาสูบในที่สาธารณะ[5] ขณะที่ประเทศสิงคโปร์และมาเก๊า ประกาศห้ามเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) หรือการให้ทุนของธุรกิจยาสูบทุกรูปแบบ[5] ประเทศสหรัฐอเมริกาห้ามบริษัทบุหรี่ให้ทุนโดยมีชื่อบริษัทอยู่ด้วย[21] ในปี 2558 ประเทศอังกฤษจะห้ามธุรกิจยาสูบให้ทุนอุปถัมภ์หรือกิจกรรมการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR)[5]

ประเทศสหภาพยุโรปห้ามการโฆษณาข้ามพรมแดนบนสิ่งพิมพ์ วิทยุ หรือบริการออนไลน์ รวมทั้งห้ามการโฆษณาหรือการให้ทุนอุปถัมภ์เพื่อส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ยาสูบในกิจกรรมข้ามพรมแดนผ่านโทรทัศน์ หรือแผ่นบันทึกภาพและเสียง[8]

7.ห้ามการโฆษณา ณ จุดขาย

ประเทศนิวซีแลนด์และอังกฤษห้ามแสดงบุหรี่ ณ จุดขายในร้านใหญ่ๆ และในปี 2558 ประเทศอังกฤษจะห้ามโฆษณาและแสดงบุหรี่ในร้านค้าปลีก[5] กฎหมายของประเทศออสเตรเลียห้ามการโฆษณาทุกรูปแบบรวมถึงห้ามการโฆษณา ณ จุดขายด้วย[5]

8.การแจ้งรายการสารปรุงแต่งและส่วนผสมในบุหรี่ตามมาตรา 39

กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้อำนาจองค์การอาหารและยาในการออกระเบียบเพื่อควบคุมสารปรุงแต่งและส่วนผสมในบุหรี่ที่ขายในสหรัฐอเมริกา ซึ่งครอบคลุมทั้งบุหรี่และบุหรี่ไร้ควัน บริษัทบุหรี่ต้องแจ้งรายการสารประกอบสำหรับบุหรี่ที่ขายหรือนำเข้ามาในสหรัฐอเมริกา[22]

ประเทศสหภาพยุโรปบังคับให้ผู้ผลิตบุหรี่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสารประกอบทั้งหมดที่ใช้ในการผลิต และได้กำหนดค่ามาตรฐานของทาร์ นิโคตินและคาร์บอนไดออกไซด์ในบุหรี่ไว้ด้วย[8]

9.การตั้งกองทุนเพื่อควบคุมการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบ

รัฐต่างๆของสหรัฐอเมริกามีการจัดตั้ง tobacco settlement fund โดยใช้เงินส่วนหนึ่งจากกองทุน settlement fund เพื่อแก้ปัญหาสาธารณสุขจากการสูบบุหรี่ในสหรัฐอเมริกา[4] เช่น รัฐ Ohio มีการจัดสรรเงินที่เก็บจากการเพิ่มภาษีผลิตภัณฑ์ยาสูบอื่นๆที่ไม่ใช่บุหรี่ เช่น ซิก้าร์ที่มีก้นกรองขนาดเล็กเข้าสู่ Tobacco settlement fund เพื่อใช้สนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายห้ามสูบบุหรี่ และการให้บริการ quit line ทางโทรศัพท์ของรัฐ[10]

ในรัฐเท็กซัสเยาวชนที่สูบบุหรี่จะถูกปรับ 250 เหรียญและทั้งเยาวชนและพ่อแม่หรือผู้ปกครองจะต้องเข้ารับฟังบทเรียนเกี่ยวกับบุหรี่และมีการเก็บเงินร้อยละ 10 ของค่าโฆษณาบุหรี่เข้ากองทุนเพื่อให้การศึกษาเกี่ยวกับบุหรี่ด้วย[13]

Smoke-free Arizona fund เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นจากดอกผลที่ได้จากรายได้ของรัฐ Arizona โดยมี Arizona department of health services เป็นผู้ดูแลกองทุน เงินจากกองทุนนี้ใช้สำหรับบังคับใช้กฎหมาย เงินที่เหลือจากการบังคับใช้กฎหมายจะถูกนำไปฝากไว้ที่กองทุนภาษีผลิตภัณฑ์ยาสูบเพื่อใช้ให้การศึกษาเพื่อลดการสูบบุหรี่ต่อไป[2]

ประเทศซาอุดิอาระเบียมีการปรับผู้สูบบุหรี่ที่สนามบิน โดยเงินค่าปรับจะถูกนำเข้ากองทุนของกระทรวงสาธารณสุขเพื่อใช้ดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาการสูบบุหรี่ [14]

10.การตั้งคณะกรรมการควบคุมการบริโภคยาสูบแห่งชาติ

กฎหมายสหรัฐอเมริกาให้อำนาจองค์การอาหารและยาในการแต่งตั้งคณะกรรมการ Tobacco Products Scientific Advisory Committee (TPSAC) เพื่อทบทวนและประเมินความปลอดภัยให้ครอบคลุมประเด็นด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ยาสูบ รวมทั้งให้คำแนะนำเรื่องกฎหมายและข้อมูลที่เหมาะสมต่อคณะกรรมการองค์การอาหารและยา และให้คำแนะนำต่อเลขาธิการในการออกกฎระเบียบต่างๆ ตรวจสอบผลิตภัณฑ์ยาสูบทุกประเภทที่ขอใบอนุญาตเพื่อขอยกเว้นตามมาตรา 906 [6]

สรุป

จากการศึกษาความก้าวหน้าของกฎหมายควบคุมยาสูบในประเทศต่างๆชี้ให้เห็นว่า ร่าง พรบ.ควบคุมการบริโภคยาสูบฉบับใหม่ของไทย มีความก้าวหน้าและดำเนินไปในทิศทางเดียวกับประเทศที่มีความก้าวหน้าด้านกฎหมายควบคุมยาสูบ เช่น ออสเตรเลีย อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา ดังนั้นการผลักดันให้ร่าง พรบ. ควบคุมการบริโภคยาสูบฉบับดังกล่าวมีผลบังคับใช้ได้ จะเป็นตัวอย่างในการพัฒนากฎหมายควบคุมการบริโภคยาสูบในภูมิภาคเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น

ที่มา

1.Action on smoking and health, 2011 “Tobacco Vending Mechnine” Access 17 October, 2012. Retrieved from http://ash.org.uk

2. Arizona govenment, 2012. 36-601.01. Smoke-free Arizona act Access 22 October, 2012. Retrieved from http://www.azleg.gov

3.Center for Tobacco Products Food and Drug Administration, 2012 “Tobacco Retailers and the FDA” U.S. Food and Drug Administration. Access 17 October, 2012. Retrieved from http://www/fda/gov/TobaccoProducts/ProtectingkidsfromTobacco/RegsRestrictingSale/ucm205021.htm

4.Campaign for tobacco free kids, 2012. A Broken Promise to Our Children: The 1998 State Tobacco Settlement 13 Years Later Access 22 October, 2012. Retrieved from http://www.tobaccofreekids.org/

5.Campaign for tobacco free kids. “Tobacco Control Laws. Access 17 October, 2012. Retrieved from http://www.tobaccocontrollaws.org

6.Center for Tobacco Products Food and Drug Administration, 2012 “Tobacco Products Scientific Advisory Committee” U.S. Food and Drug Administration. Access 17 October, 2012. Retrieved from http://www.fda.gov/

7. Duncan Kennedy BBC News, Sydney “Australia cigarette plain packaging law upheld by court” Access 17 October, 2012. Retrieved from http://www.bbc.co.uk

8.European Commission and Directorate General for Health & Consumers, 2009 “Tobacco Control in the EU” European communities, Directorate-General for Health & Consumers, European Commission, Brussels.

9.Five towns Jewish Times, 2012. NY “Ban on Public Smoking 100 Feet From Schools and Selling E-Cigarettes to Minors” Access 17 October, 2012.

10.Julie M. McKinnon, 2012 Unpaid smoking fines grow as state funds cut Local officials vow to keep up enforcement Access 22 October, 2012. Retrieved from http://www.toledoblade.com

11.NSW Health, 2012. “Selling Tobacco in NSW: Tips for retail employees: sales to minors” Access 17 October, 2012. Retrieved from www.health.nsw.gov.au

12.Pratibha Masand, TNN May 30, 2012. “Law on no tobacco shop near schools goes up in smoke” Access 17 October, 2012. Retrieved from http://articles.timesofindia.ind

13.Ready to quit.com, 2011. Texas Smoking Laws. Access 22 October, 2012. Retrieved from http://www.readytoquit.com

14.Sulatan Al-Tamimi. Saturday 6 November 2010. Smoking at airport to land you a SR200 fine. Access 22 October, 2012. Retrieved from http://www.arabnews.com

15.Tobacco Control Policy & Legal Resource Center 2012, NJ State and Federal Laws Access 17 October, 2012. Retrieved from http://www.njgasp.org

16.Tobacco Retailer Alliance, 2012. “No ID, No Sale UK” Access 17 October, 2012. Retrieved from http://www.tobaccoretailersalliance.org.uk

17.Tobacco retailer alliance, 2012. “The law on selling tobacco” Access 17 October, 2012.

18.Tony Oldhand, 2012 “Laws About Selling Tobacco in Puerto Rico” Access 17 October, 2012. Retrieved from http://www.ehow.com

19.U.S. Food and Drug Administration, 2012 “Tobacco Regulation Act of 2003” Access 17 October, 2012. Retrieved from http://wiki.lawcenter.ph

20.U.S. Food and Drug Administration, 2012. “Regulation of tobacco by U.S. Food and Drug Administration” Access 17 October, 2012

21.Wikipedia, 2012 “Family Smoking Prevention and Tobacco Control Act”. Access 17 October, 2012.

22.Wikipedia, 2012. “Smoking age” Access 17 October, 2012. Retrieved from http://en.wikipedia.org/wiki/Smoking_age

แนวโน้มกฎหมายใหม่ในการควบคุมยาสูบในต่างประเทศ

เพิร์ล เฮนนีแมนท์ สตีเฟ่น ฮาแมนน์ และนุชรี ศรีวิโรจน์

กฎหมายใหม่ในการควบคุมยาสูบ

จากการที่อุตสาหกรรมยาสูบเปลี่ยนเป้าหมายการค้าไปยังประเทศกำลังพัฒนาและจากการที่กว่า 175 ประเทศได้ลงนามและให้สัตยาบันในกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบ (FCTC) ขององค์การอนามัยโลก ประเทศสมาชิกที่ลงนามในกรอบอนุสัญญาดังกล่าวจึงมีพันธกิจที่จะต้องพัฒนากฎหมายควบคุมยาสูบภายในประเทศให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับกรอบอนุสัญญาฯเพื่อลดผลกระทบด้านลบจากโรคไม่ติดต่อ (NCDs) ที่เกิดจากการบริโภคยาสูบในประชากรทั่วโลก ซึ่งเป็นสาเหตุการเสียชีวิตของประชากรประมาณร้อยละ 63 ต่อปี ดังนั้นบทความนี้จึงมุ่งหมายที่จะนำเสนอกฎหมายใหม่ที่ใช้ควบคุมยาสูบในประเทศต่างๆ

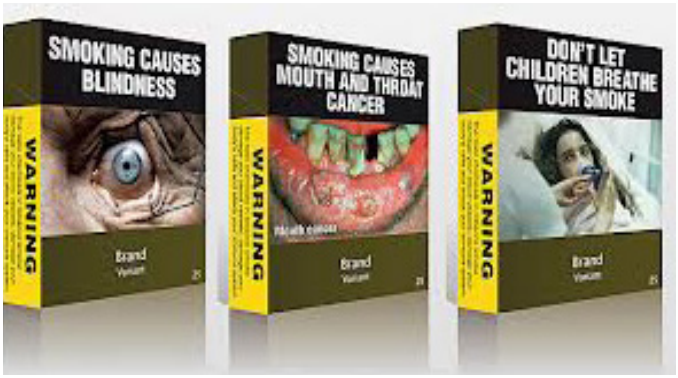
เกาหลีใต้

เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ.2555 รัฐบาลเกาหลีใต้ประกาศแผนควบคุมยาสูบระดับชาติที่บังคับให้อุตสาหกรรมยาสูบต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับส่วนผสมและสารปรุงแต่งในบุหรี่ต่อสาธารณะ โดยเพิ่มความเข้มงวดในเรื่องการผลิต การจัดจำหน่าย ตลอดจนการโฆษณา กฎหมายฉบับปัจจุบันเพียงแต่ให้แสดงปริมาณสารนิโคตินและทาร์บนซองบุหรี่เท่านั้น กฎหมายฉบับใหม่นี้จะบังคับให้บริษัทบุหรี่เปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับสารเติมแต่งและสารอื่นๆ ที่อาจก่อให้เกิดอันตราย นอกจากนี้ยังบังคับให้แสดงภาพคำเตือนด้านสุขภาพไว้บนซองบุหรี่ด้วย [5]

ประเทศบอตสวานา

ปัจจุบันประเทศบอตสวานากำลังประสบปัญหากับการหลั่งไหลของผลิตภัณฑ์ยาสูบชนิดหอม ที่ถูกแปรรูปเป็น “**ลูกอมที่ทำให้ลมปากสดชื่น** (Mouth Freshener)” ซึ่งเป็นการค้าบุหรี่เถื่อนข้ามพรมแดน กระทรวงสาธารณสุขของบอตสวานาจึงได้ประกาศยกร่างกฎหมายฉบับใหม่เพื่อตอบโต้และป้องกันปฏิบัติการค้าบุหรี่เถื่อนข้ามพรมแดนของอุตสาหกรรมยาสูบ

ออสเตรเลีย

ออสเตรเลียเป็นประเทศแรกในโลกที่จะนำมาตรการซองบุหรี่แบบเรียบมาใช้โดยจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ.2555 เป็นต้นไป ซองบุหรี่แบบเรียบดังกล่าว จะมีสีน้ำตาลเข้ม ตัวอักษรขนาดเล็ก บรรจุภัณฑ์เป็นกระดาษแข็งรูปสี่เหลี่ยม ไม่มีเครื่องหมายการค้าที่มองเห็นได้ กลิ่น เสียงและการแนบสิ่งของใดๆ [2] และมีภาพคำเตือนด้านสุขภาพขนาดใหญ่ที่ออกเมื่อปลายปี พ.ศ.2554 บนซองบุหรี่ทุกซองในวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ.2555 เช่นกัน

รัฐและแคว้นต่างๆ ในประเทศออสเตรเลียได้สั่งห้ามการสูบบุหรี่ภายในสถานที่ทำงานทั้งหมด ยกเว้นสถานที่เล่นการพนันส่วนบุคคลในโรงแรม คลับ บาร์ คาสิโน ห้องพักในโรงแรมและบริเวณที่จัดไว้ในสถานบำบัดทางจิต นอกจากนี้ยังห้ามสูบบุหรี่ในสถานีขนส่งสาธารณะ รวมถึงรถโดยสารระหว่างรัฐ รถไฟและเครื่องบินพาณิชย์ แม้ว่าทุกสนามบินในประเทศออสเตรเลียจะห้ามสูบบุหรี่ แต่ผู้ประกอบการสนามบิน สามารถจัดให้มีพื้นที่สูบบุหรี่แยกต่างหากภายในสนามบินได้ [2] ดังเช่น สนามบินซิดนีย์จัดให้มีพื้นที่สูบบุหรี่ไว้ด้านนอกสำหรับผู้ที่ต้องการสูบ [6]

นิวซีแลนด์

นิวซีแลนด์เห็นด้วยกับการนำซองบุหรี่แบบเรียบมาใช้เช่นเดียวกับออสเตรเลีย แต่ยังอยู่ในช่วงรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนต่อกฎหมายดังกล่าว ขณะเดียวกันก็ห้ามใช้บุหรี่ไร้ควันและผลิตภัณฑ์ยาสูบชนิดอื่นๆ (เช่น บุหรี่ ยาเส้น/ท่อ ซิการ์และบุหรี่บีดีส) ซึ่งมีข้อกำหนดที่แตกต่างกันในนิวซีแลนด์

เมื่อเร็วๆ นี้ นิวซีแลนด์เพิ่งประกาศกฎหมายสภาพแวดล้อมปลอดบุหรี่ พ.ศ.2554 ที่เพิ่งแก้ไขใหม่ (Smoke-Free Environments Amendment 2011) โดยจะเริ่มห้ามการแสดงผลิตภัณฑ์ยาสูบ ณ จุดขาย ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2555 ห้ามไม่ให้สูบบุหรี่ในยานพาหนะขนส่งสาธารณะทั้งหมด แต่มีข้อยกเว้นไว้สำหรับแท็กซี่ที่ไม่ได้ให้บริการหรือยานพาหนะขนาดเล็ก [2]

สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาลงนาม (แต่ไม่ได้ให้สัตยาบัน) ในกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบ (FCTC) ตั้งแต่ พ.ศ.2547 แม้ว่าสหรัฐจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงตัวบทกฎหมายของสหรัฐ มานานแล้ว แต่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (เอฟดีเอ) ได้กำหนดให้มีภาพคำเตือนด้านสุขภาพขนาดใหญ่บนบรรจุภัณฑ์และโฆษณาทุกชนิดโดยจะมีผลบังคับใช้ในเดือนกันยายน พ.ศ.2555 นี้ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงภาพคำเตือนครั้งสำคัญของสหรัฐในรอบ 25 ปี โดยจะมีคำเตือน 9 ข้อความและภาพสีกราฟิก เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ เพื่อสร้างความตระหนักถึงความเสี่ยงด้านสุขภาพจากการสูบบุหรี่เพื่อป้องกันไม่ให้เยาวชนสูบบุหรี่และส่งเสริมให้ผู้สูบบุหรี่เลิกสูบบุหรี่ [7]

ในเดือนเมษายน พ.ศ.2555 ภายในอาคารสนามบินระหว่างประเทศจำนวน 27 แห่งจากทั้งหมด 35 แห่งในสหรัฐจะเป็นอาคารปลอดบุหรี่ 100 เปอร์เซ็นต์ ยกเว้นในบางสนามบินที่กำหนดให้มีสถานที่สำหรับสูบบุหรี่หรือให้สูบในบาร์ได้

อังกฤษ

ขณะนี้ประเทศอังกฤษกำลังศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการนำแนวปฏิบัติเรื่องซองบุหรี่แบบเรียบมาใช้ โดยกำลังอยู่ในขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน[9]

ประเทศอังกฤษได้มีพระราชบัญญัติสุขภาพ พ.ศ.2549 ซึ่งรวมข้อบังคับในการควบคุมยาสูบที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ในพื้นที่สาธารณะ ยานพาหนะและสถานที่ทำงานเข้าไว้ด้วย ใน พ.ศ.2554 ได้ออกพระราชบัญญัติสุขภาพ พ.ศ.2552 ฉบับใหม่ซึ่งมีผลบังคับใช้โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการโฆษณาและส่งเสริมการขาย พ.ศ.2545 (TATA) เพื่อห้ามไม่ให้แสดงผลิตภัณฑ์บุหรี่ ณ จุดขาย จำกัดการแสดงผลิตภัณฑ์บุหรี่บนเว็บไซต์และห้ามไม่ให้จำหน่ายผลิตภัณฑ์บุหรี่ผ่านเครื่องจำหน่ายบุหรี่อัตโนมัติ [2]

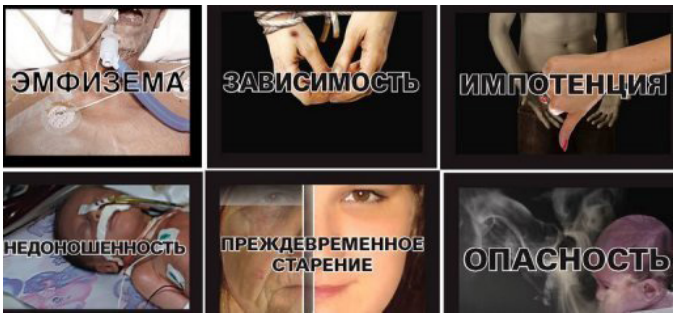
แม้ว่าปัจจุบันอังกฤษจะอนุญาตให้แสดงผลิตภัณฑ์ยาสูบในร้านค้าปลีกขนาดเล็กหรือสถานที่ที่จัดไว้ภายในหรือภายนอกร้านขายปลีกบุหรี่ได้ แต่การแก้ไขข้อบังคับการโฆษณาและส่งเสริมการขายยาสูบ พ.ศ.2553 ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ในเดือนเมษายน 2558 จะห้ามไม่ให้มีการโฆษณาและแสดงผลิตภัณฑ์ยาสูบในร้านขายปลีกขนาดเล็กและไม่ให้มีการโฆษณาภายนอกร้านขายยาสูบ

นอกจากนี้อังกฤษยังห้ามสูบบุหรี่ในสถานีขนส่งสาธารณะ ภายในตัวอาคารและภายในสถานที่ทำงาน (รวมถึงในยานพาหนะที่ใช้การอยู่) ยกเว้นการสูบบุหรี่ในห้องที่จัดไว้สำหรับสูบบุหรี่ในโรงแรม เรือนจำ สถานดูแลผู้สูงอายุระยะยาว สิ่งก่อสร้างที่อยู่ใกล้ฝั่ง (เช่น แท่นขุดเจาะน้ำมัน) และร้านขายบุหรี่แบบพิเศษ (เช่น ร้านที่มีตัวอย่างซิการ์หรือยาสูบแบบใช้กล้อง)

รัสเซีย

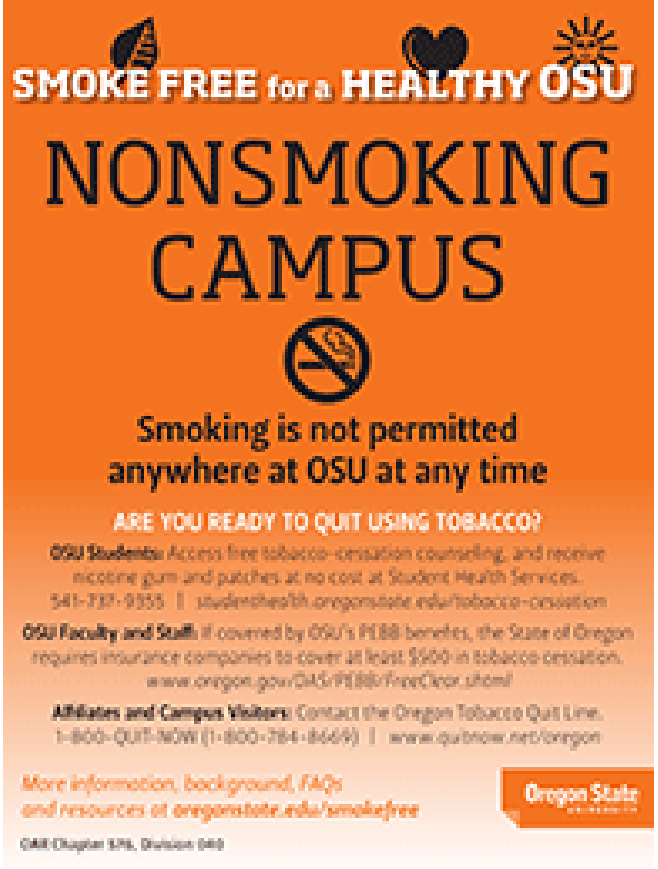
ในวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ.2551 รัสเซียได้เสนอร่างกฎหมายห้ามสูบและขายบุหรี่ในสถานที่สาธารณะ โดยยกเว้นร้านขายบุหรี่ที่มีขนาดใหญ่กว่า 50 x 2 เมตร แต่ยังไม่อนุญาตให้แสดงผลิตภัณฑ์บุหรี่อย่างเปิดเผย ร่างกฎหมายฉบับนี้เสนอให้มีราคาขายปลีกขั้นต่ำผลิตภัณฑ์ยาสูบและห้ามขายผลิตภัณฑ์ยาสูบให้กับผู้เยาว์ คาดว่าร่างกฎหมายฉบับนี้จะถูกเสนอไปยังรัฐบาลรัสเซียภายในวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2555 [10]

นอกจากนี้กฎหมายฉบับ 490N ซึ่งบังคับให้มีภาพคำเตือนด้านสุขภาพบนซองบุหรี่ทุกซองนั้น จะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 11 พฤษภาคม 2556[2] ซึ่งจะถูกนำไปใช้กับประชากรกว่า 43 ล้านคนที่สูบบุหรี่ในรัสเซีย หรือคิดเป็นประมาณร้อยละ 39 ของประชากรที่มีอายุมากกว่า 15 ปี

สเปน

สเปนเป็นชาติแรกในยุโรปที่นำกฎหมายควบคุมยาสูบมาปฏิบัติ[2] เพื่อลดการบริโภคยาสูบ กำจัดควันบุหรี่มือสอง (SHS) ในสถานที่สาธารณะต่างๆ ป้องกันไม่ให้มีการขายหรือจำหน่ายบุหรี่ให้กับผู้เยาว์และไม่ให้บริษัทบุหรี่ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการขายและให้ทุนสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ [12]

แม้ว่าในระยะแรก กฎหมาย 28/2005 จะช่วยลดควันบุหรี่มือสองบางส่วนออกไปได้ (SHS) แต่กฎหมายดังกล่าวกลับไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างจริงจัง[12,13] ยกเว้นการห้ามสูบบุหรี่ภายในสถานที่ทำงานในภาคบริการ รวมถึง โรงแรม ร้านอาหาร บาร์หรือสถานที่ใดๆ ที่มีขนาดพื้นที่เล็กกว่า 100 ตารางเมตร ซึ่งไม่ได้ประกาศเป็นพื้นที่ปลอดบุหรี่"[12] ต่อมาได้มีการแก้ไขกฎหมายเพิ่มเติมโดยล้มเลิกบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตให้มีเขตสูบบุหรี่ ในวันที่ 2 มกราคม พ.ศ.2554 ได้ขยายข้อห้ามไม่ให้สูบบุหรี่ครอบคลุมพื้นที่สาธารณะทุกที่ โดยไม่มีข้อยกเว้น [12]

สรุป

ประเทศต่างๆ มีความก้าวหน้าในการดำเนินการควบคุมยาสูบ และผ่านกฎหมายควบคุมการบริโภคยาสูบตามกรอบอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการควบคุมยาสูบ (FCTC) ดังนั้นการมีกฎหมายที่สามารถบังคับใช้ได้อย่างชัดเจน และนำไปปฏิบัติได้อย่างเข้มแข็งจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

บอสซาวานา

กำลังยกร่างกฎหมายใหม่เพื่อป้องกันการค้าบุหรี่เถื่อนข้ามพรมแดนและลดช่องว่างกฎหมายในปัจจุบัน

เกาหลีใต้

ให้เปิดเผยสารประกอบและสารปรุงแต่งที่เป็นอันตรายในบุหรี่ ใช้ภาพคำเตือน และเพิ่มความเข้มงวดการผลิต การขาย และการโฆษณาของอุตสาหกรรมยาสูบเริ่มบังคับใช้ 12 มกราคม พ.ศ. 2555

ออสเตรเลีย

ประกาศให้ใช้ซองบุหรี่แบบเรียบ (ซองสีน้ำตาลเข้มมอๆรูปสี่เหลี่ยม ไม่มีเครื่องหมายการค้าที่มองเห็นได้ ไม่มีกลิ่น มีเพียงภาพคำเตือนด้านสุขภาพขนาดใหญ่ จำกัดขนาดตัวหนังสือ และการใส่ชื่อบริษัทหรือแบรนด์) จะมีผลบังคับใช้ 1 ธันวาคม พ.ศ.2555 ภาพคำเตือนด้านสุขภาพแบบใหม่จะเริ่มบังคับใช้ 1 ธันวาคม พ.ศ.2555

นิวซีแลนด์

กำลังพิจารณาเรื่องการใช้ซองบุหรี่แบบเรียบ ห้ามแสดงผลิตภัณฑ์ยาสูบ ณ จุดขาย ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2555

สหราชอาณาจักร:

กำลังพิจารณาเรื่องการใช้ซองบุหรี่แบบเรียบ แล้วจะมีการห้ามโฆษณา และแสดงผลิตภัณฑ์ยาสูบในร้านขายปลีกและภายนอกร้านขายบุหรี่ขนาดเล็กในเดือนเมษายน พ.ศ. 2558

รัสเซีย

จะห้ามสูบบุหรี่ในที่สาธารณะทั้งหมดและห้ามขายบุหรี่อย่างเปิดเผย กำหนดราคาขั้นต่ำ ห้ามขายบุหรี่ให้กับเยาวชนและให้ใช้ภาพคำเตือนด้านสุขภาพภายในปี พ.ศ. 2555

สเปน

ยกเลิกการให้มีพื้นที่สูบบุหรี่ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2554 โดยห้ามสูบบุหรี่ภายในสถานที่สาธารณะทั้งหมด

สหรัฐอเมริกา

ประกาศให้ภายในสนามบินนานาชาติชั้นนำ 27 แห่ง จากทั้งหมด 35 แห่งเป็นเขตปลอดบุหรี่ 100% ในเดือนเมษายน พ.ศ.2555 เริ่มใช้ภาพคำเตือนด้านสุขภาพขนาดใหญ่และห้ามการโฆษณาตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2555 เป็นต้นไป

References

1.Lina, Y. (2012). English.news.cn 06-08-2012: Botswana drafts new tobacco legislation to mark world day. Retrieved from: http://news.xinhuanet.com

2.Tobaccocontrollaws.org (2012). Tobacco Control Legislation (for each country). Retrieved from: http://www.tobaccocontrol-laws.org/

3.AFP (2012). Vietnam Law Bans Smoking in Public. Retrieved from: http://sg.finance.yahoo.com

4.South-East Asian Tobacco Control Alliance (SEATCA) (2012). Asia-Pacific Report Card 2010: WHO FCTC Articles 5.3, 6, 8, 11 13.

5.Hyo-Sik, L. (2012). The Korea Times 01-04-2012: Government Eyes Anti-Tobacco Law. Retrieved from: www.koreatimes.co.kr

6.Tobacco In Australia – A Comprehensive Online Resource: Facts & Issues (15.7). Retrieved from: http://www.tobaccoin-australia.org

7.USA Food and Drug Adminstration (FDA) (2012). Tobacco Products: Cigarette Warnings. Retrieved from: http://www.fda.gov/

8.American Non-Smokers' Rights Foundation (2012). Smoking Policies in the 35 Busiest US Airports.

9.Doward, J., Legge, J. (2012). The Guardian 04-14-2012: Public back plans to remove branding from cigarette packs. Retrieved from: http://www.guardian.co.uk

10.RAPSI (Russian Legal Information Agency) (2012). News 06-24-2012: New Anti-Tobacco Law to Increase Lifespan in Russia. Retrieved from: http://rapsinews.com/

11.Eriksen, M., Mackay, J., Ross, H. (2012). The Tobacco Atlas – Fourth Edition: Completely Revised and Updated. The American Cancer Society, Inc.

12.Bevins, F. (2005). Spanish National Anti-Tobacco Law. Health Policy Monitor. Retrieved from: http://hpm.org/es/b5/2.pdf

13.Schneider, N.K., Sebrie, E.M., Fernandez, E. (2011). The so-called "Spanish model" - Tobacco industry strategies and its impact in Europe and Latin America BMC Public Health 2011, 11: 907. Retrieved from: http://www.biomedcentral.com

14. Efroymson, D., Alam, S. (2009). Enforcement of Tobacco Control Law: A Guide to the Basics. Healthbridge.

15.Visaruthvong, C., Sirirungrueangamorn, S., Termsirikul-chai, L., Kengkarnpanich, M., Teskayan, N. (2009). Tobacco Control Law. Tobacco Control Research and Knowledge Management Center, Mahidol University, Bangkok

กฎหมายคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี่: มาตรการกระบวนการบังคับใช้และการเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายกับต่างประเทศ

รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญญธร อินศร

กฎหมายควบคุมยาสูบในประเทศไทย แบ่งระดับการควบคุมออกได้เป็น 2 ระดับ คือ ระดับแรกมุ่งควบคุมต่อผู้ผลิต จำหน่าย หรือโฆษณา และตัวผลิตภัณฑ์ยาสูบ โดยอาศัย พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2535 และอีกระดับหนึ่งมุ่งควบคุมเพื่อคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ หรือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนรำคาญจากควันบุหรี่ โดยอาศัย พ.ร.บ. คุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535

การสูบบุหรี่ในสถานที่ห้ามสูบถือเป็นความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติเป็นข้อห้าม (Mala Prohibita) ซึ่งถือเป็นอาชญากรรมที่ขัดต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม (Public Order Crime) หากไม่มีผู้ใดฝ่าฝืนหรือได้รับอันตรายหรือเดือดร้อนจากการสูบบุหรี่ ก็ไม่จำเป็นต้องตรากฎหมายฉบับนี้ออกมาบังคับใช้

ปรัชญาการลงโทษของกฎหมายประเภทนี้ คือ เพื่อการข่มขู่ ยับยั้ง หรือป้องปราม (Deterence) เพื่อมิให้ผู้กระทำผิดหรือผู้อื่นกระทำผิดตาม อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวยังไม่มีประสิทธิภาพ เพราะประชาชนเห็นว่าเป็นความผิดเล็กน้อย

ในทางนิติศาสตร์กฎหมายที่มีประสิทธิภาพควรมีคุณสมบัติดังนี้คือ 1) มีความชัดเจน 2) เนื้อความกฎหมายไม่ฝ่าฝืนธรรมชาติ หรือความรู้สึกของผู้ปฏิบัติ 3) ไม่ทำให้เสียประโยชน์แก่ผู้ถูกบังคับให้ปฏิบัติตามมากจนเกินไป 4) คำนึงถึงกระบวนการและองค์กรในการบังคับใช้กฎหมาย 5) คำนึงถึงบรรยากาศในสังคมที่เอื้อต่อการเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างจริงจัง

ที่มา:
พิมพวัลย์ บุญมงคล, ธัญญธร อินศร , เชษฐ รัชดาพรรณธิกุล, และ รณภูมิ สามัคคีคารมย์. 2553. "บุหรี่ในสถานบันเทิง จากนโยบายสู่การปฏิบัติ: การประเมินการบังคับใช้กฎหมาย การนำนโยบายไปปฏิบัติและรูปแบบการสูบและการขายในสถานบันเทิงรมย์". ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ. รายงานวิจัย.

การบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพต้องคำนึงถึง
ขั้นตอนการตรากฎหมายเป็นไปตามหลักเหตุผลและความเป็นธรรม

1. มีการโฆษณาเผยแพร่สิทธิ หน้าที่ ที่บัญญัติขึ้นใหม่ ให้เป็นที่รู้จักกว้างขวาง
2. เมื่อประกาศใช้กฎหมายต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบ
3. การใช้กฎหมายถูกต้องตามหลักนิติวิธี
4. การบริหารงานยุติธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการประเมินการนำกฎหมายคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 และกฎกระทรวงฯที่เกี่ยวข้องมาใช้กับสถานบันเทิง ผับ บาร์ ชี้ให้เห็นว่ากฎหมายฉบับนี้ควรมีการเพิ่มระดับความเข้มข้นในการโฆษณาเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายให้ประชาชนทุกระดับรับทราบอย่างทั่วถึง อุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวเกิดจากข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ร้านและสภาพตัวอาคารสถานประกอบการ ข้อจำกัดในสิทธิตามสัญญาเช่า ซึ่งทำให้ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงตัวอาคาร จัดสรรพื้นที่เขตปลอดบุหรี่ให้เป็นไปตามกฎหมายได้อย่างแท้จริง รวมถึงความไม่เข้มงวดในการบังคับใช้

เปรียบเทียบกฎหมายคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ของต่างประเทศกับกฎหมายไทย

รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญญธร อินศร

กฎหมายไทย แคนาดาและสิงคโปร์ มีความคล้ายคลึงกันเพราะแบ่งกฎหมายออกเป็น 2 ฉบับ แต่ภายหลังได้นำมารวมไว้เป็นฉบับเดียวกัน

อำนาจหน้าที่ของผู้ดำเนินการ

กฎหมายสิงคโปร์กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้ดูแลสถานที่สาธารณะหรือยานพาหนะใดๆ ให้มีอำนาจแจ้งผู้สูบบุหรี่ให้หยุดสูบได้ทันที และสามารถขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือเจ้าพนักงานที่ได้รับแต่งตั้งเพื่อให้ช่วยเหลือได้ ผู้ที่ขัดขวางการดำเนินการ ต้องรับโทษปรับและจำคุกด้วย

อำนาจหน้าที่ของผู้ใช้สถานที่สาธารณะ

กฎหมายสิงคโปร์ กำหนดให้บุคคลซึ่งได้รับความเดือดร้อน แจ้งต่อผู้ดำเนินการสถานที่ให้ดำเนินการกับผู้สูบบุหรี่ตามความเหมาะสม หากผู้ดำเนินการไม่ดำเนินการตามที่ร้องขอ จะมีความผิดตามกฎหมาย

การบังคับใช้กฎหมาย

การบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ใช้หลักการข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) หากผู้กระทำผิดไม่ยอมรับผิด เจ้าพนักงานมีอำนาจฟ้องร้องไปยังศาล (Magistrate Court) หรือศาลแขวงต่อไป

บทลงโทษ

กฎหมายสหรัฐอเมริกา แคนาดา สิงคโปร์ และซีเรีย ได้บัญญัติบทลงโทษทางอาญา ได้แก่โทษปรับและโทษจำคุก เพิ่มโทษการกระทำผิดซ้ำ ในอัตราที่ปรับที่สูง และนำหลัก Punitive Damage มาใช้เพื่อชดเชยความเสียหายให้แก่บุคคลที่ได้รับผลกระทบจากควันบุหรี่

อย่างไรก็ตามผู้ผลิต จำหน่ายและโฆษณายาสูบได้กระทำความผิดซ้ำค่อนข้างมาก ซึ่งสะท้อนถึงความไม่เกรงกลัวกฎหมาย ดังนั้นกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ แคนนาดา สหรัฐอเมริกาและซีเรีย จึงได้มีการเพิ่มโทษในการกระทำผิดซ้ำครั้งที่สองและสาม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโทษปรับด้วยเงินค่อนข้างสูง

การนำหลักการเพิ่มโทษมาใช้ในสังคมไทยอาจมีทั้งข้อดีและข้อเสีย คืออาจเกิดผลกระทบเป็นลูกโซ่สู่ผู้บริโภคยาสูบ ผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้จำหน่าย นอกจากนี้สถานบันเทิง ผับ บาร์หลายแห่งอาจมีข้อจำกัดในเรื่องพื้นที่ร้าน จึงไม่อาจจัดแบ่งพื้นที่ตามเจตนารมณ์และบทบัญญัติของกฎหมายได้

ข้อดีของหลักการเพิ่มโทษ คืออาจนำเงินค่าปรับเข้าสู่กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อเยียวยาสังคมต่อไป เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับควรใช้ดุลยพินิจในการกำหนดค่าปรับตามพฤติการณ์และฐานานุรูปของผู้กระทำผิด และอาจมีมาตรการลงโทษอื่นๆ เช่น การให้บริการสังคม การเข้าร่วมรณรงค์คุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ กำหนดโทษทางการปกครอง เช่น เพิกถอนหรือพักการใช้ใบอนุญาตประกอบกิจการหรือเงื่อนไขในการต่อใบอนุญาต

ที่มา:
พิมพวัลย์ บุญมงคล, ธัญญธร อินศร , เชษฐ รัชดาพรรณธิกุล, และ รณภูมิ สามัคคีคารมย์. 2553. "บุหรี่ในสถานบันเทิง จากนโยบายสู่การปฏิบัติ: การประเมินการบังคับใช้กฎหมาย การนำนโยบายไปปฏิบัติและรูปแบบการสูบและการขายในสถานบันเทิง รมย์". ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ. รายงานวิจัย.

บุหรี่ในสถานบันเทิง จากนโยบายสู่การปฏิบัติ: การประเมินการบังคับใช้กฎหมาย การนำนโยบายไปปฏิบัติและรูปแบบการสูบและการขายในสถานบันเทิง

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพวัลย์ บุญมงคล
รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญญธร อินศร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ รัชดาพรรณธิกุล
นายรณภูมิ สามัคคีคารมย์

การศึกษาเรื่อง **"บุหรี่ในสถานบันเทิงจากนโยบายสู่การปฏิบัติ"** มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายและกระบวนการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2535 และประกาศกฎกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 18) พ.ศ.2550 รวมทั้งกฎหมายลำดับรองและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสถานบันเทิงปลอดบุหรี่

ผลการศึกษาพบว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 จัดเป็นกฎหมายสาธารณสุขหรือกฎหมายคุ้มครองสุขภาพที่มีลักษณะเป็นความผิดการนำกฎหมายดังกล่าวไปใช้แก้ปัญหาจึงต้องอาศัยหลักการสำคัญ 2 ประการ คือ

- กฎหมายควรมีเนื้อหาบทบัญญัติครอบคลุมครบถ้วน
- สามารถนำไปบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แต่เนื่องจากเจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุขไม่มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ ทำได้เพียงการตักเตือน ทำให้ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวได้อย่างเต็มที่ จึงควรให้อำนาจเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการเปรียบเทียบปรับตามกฎหมายได้และกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถออกข้อกำหนดท้องถิ่นได้

กฎหมายไทยมีความแตกต่างจากกฎหมายสิงคโปร์ตรงที่พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ของไทยไม่มีหลักการเพิ่มโทษและไม่ได้กำหนดให้บุคคลที่ได้รับความเดือดร้อนจากบุหรี่เป็นผู้แจ้งดำเนินคดีกับผู้ฝ่าฝืนสูบบุหรี่ในสถานบริการได้ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ

ผู้ศึกษาได้เสนอแนะให้เพิ่มบทบัญญัติเรื่องการกำหนดอำนาจหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าของสถานบันเทิงให้สามารถดำเนินการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 และกำหนดอำนาจหน้าที่ให้บุคคลที่ได้รับความเดือดร้อนจากการสูบบุหรี่ มีอำนาจแจ้งให้ผู้ดำเนินการหรือเจ้าของสถานบันเทิงสามารถดำเนินการกับผู้ฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าวได้

นอกจากนี้ควรนำหลักการเรื่อง **"โทษปรับทางการปกครอง"** และนำเหตุฝ่าฝืนมาใช้ประกอบการออกคำสั่งทางการปกครอง เคร่งครัดการออกใบอนุญาตให้ผู้จำหน่าย ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามกฎหมาย พัฒนากลไกการบังคับใช้กฎหมายและจัดให้มีการนำมาตรการทางสังคมมาใช้ควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมายในภาคประชาชน

ที่มา:
พิมพวัลย์ บุญมงคล, ธัญญธร อินศร , เชษฐ รัชดาพรรณธิกุล, และ รณภูมิ สามัคคีคารมย์. 2553. "บุหรี่ในสถานบันเทิง จากนโยบายสู่การปฏิบัติ: การประเมินการบังคับใช้กฎหมาย การนำนโยบายไปปฏิบัติและรูปแบบการสูบและการขายในสถานบันเทิงรมย์". ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ. รายงานวิจัย.

FCTC
WHO FRAMEWORK CONVENTION ON TOBACCO CONTROL

สังคมไทยจะสร้างกลไกป้องกันการแทรกแซงของอุตสาหกรรมยาสูบ ตามมาตรา 5.3 ของกรอบอนุสัญญา FCTC ได้อย่างไร

ไพศาล ลิ้มสถิตย์

ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบ (FCTC) เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ.2547 และมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามมาตรา 5.3 ของอนุสัญญา FCTC ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติเรื่องการป้องกันการแทรกแซงนโยบายควบคุมยาสูบของอุตสาหกรรมยาสูบ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปแบบหรือวิธีการแทรกแซงของอุตสาหกรรมยาสูบและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่ามีอะไรบ้าง ซึ่งจะช่วยให้รัฐบาล หน่วยงานและองค์กรที่มีส่วนร่วมในกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ควบคุมยาสูบรู้เท่าทันพฤติกรรมและสามารถป้องกันการแทรกแซงจากอุตสาหกรรมยาสูบได้

ข้อสรุปที่สำคัญจากการศึกษา มีดังนี้คือ

1.ประเทศไทยมีความก้าวหน้าในการปฏิบัติตามพันธกรณีตาม FCTC มาตรา 5.3 ในระดับหนึ่ง เช่น มีการจัดทำ “แผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ พ.ศ.2553 – 2557” และออก “ระเบียบกรมควบคุมโรคว่าด้วยการติดต่อกับผู้ประกอบการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2553” ปัจจุบันยังไม่มีการจัดทำแนวปฏิบัติระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีที่สามารถใช้บังคับกับ “คณะกรรมการควบคุมการบริโภคยาสูบแห่งชาติ”(คบยช.) และผู้บริหารของกระทรวงสาธารณสุข รวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐทุกระดับในหน่วยงานต่างๆ ดังเช่นในประเทศอื่นๆ

2.ประเทศแคนาดา ฟิลิปปินส์ เคนยาและสหรัฐอเมริกามีความก้าวหน้าในการออกกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่สอดคล้องกับมาตรา 5.3 ของ FCTC มากกว่าประเทศไทย

กระทรวงสาธารณสุขประเทศฟิลิปปินส์ได้ร่วมกับคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนออกระเบียบปฏิบัติว่าด้วยการปฏิสัมพันธ์หรือการติดต่อระหว่างผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมยาสูบกับเจ้าหน้าที่ทุกระดับในหน่วยงานของรัฐเพื่อป้องกันการแทรกแซงของอุตสาหกรรมยาสูบ

ประเทศแคนาดาออกกฎหมายควบคุมยาสูบที่กำหนดให้อุตสาหกรรมยาสูบมีหน้าที่จัดทำรายงาน

และเปิดเผยข้อมูลบางอย่างต่อสาธารณชน เช่น ปริมาณการผลิตและยอดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยาสูบจำแนกตามประเภทและยี่ห้อตามกำหนดเวลา ผู้ประกอบการยังมีหน้าที่รายงานข้อมูลกิจกรรมทางการตลาด การส่งเสริมการขายโดยไม่ถือว่าข้อมูลที่เผยแพร่เป็นความลับทางการค้า และประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้

ประเทศเคนยา ออกกฎหมายกำหนดคุณสมบัติและข้อพึงปฏิบัติของคณะกรรมการควบคุมยาสูบแห่งชาติซึ่งห้ามการมีส่วนได้เสียกับอุตสาหกรรมยาสูบ และมีบทบัญญัติเรื่องการเปิดเผยข้อมูลของผู้ประกอบการที่ผลิต จำหน่ายผลิตภัณฑ์ยาสูบ เช่น ยอดจำหน่าย ข้อมูลการตลาดและการโฆษณาฯลฯ และยังห้ามการจัดกิจกรรมโฆษณา ส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ยาสูบที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมหรือโครงการ ผู้ฝ่าฝืนจะมีโทษตามกฎหมาย

แม้ว่าสหรัฐอเมริกาจะมิได้เข้าเป็นภาคีของ FCTC แต่ก็มีกฎหมายควบคุมยาสูบที่กำหนดให้อุตสาหกรรมยาสูบมีหน้าที่เปิดเผยข้อมูลการดำเนินกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 5.3 ของ FCTC เช่น ให้เปิดเผยค่าใช้จ่ายด้านการตลาดหรือส่งเสริมการขาย จัดทำรายงานข้อมูล จำนวน และมูลค่าการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยาสูบไร้ควัน รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์สาธารณะ (public interest) และเปิดเผยข้อมูลเงินบริจาคให้แก่นักการเมืองตามกฎหมายเลือกตั้ง

ผู้ศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนากลไกสนับสนุนทางกฎหมาย หรือการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร เพื่อป้องกันการแทรกแซงของอุตสาหกรรมยาสูบตามมาตรา 5.3 ดังนี้คือ

1) เร่งรัดการจัดทำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันการแทรกแซงของอุตสาหกรรมยาสูบต่อนโยบายของรัฐในการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ... เพื่อใช้บังคับกับหน่วยงานของรัฐทุกแห่ง เนื่องจากระเบียบกรมควบคุมโรคข้างต้นมีเนื้อหาไม่ครอบคลุมเนื้อหาของมาตรา 5.3 ทั้งหมด

2) แก้ไขปรับปรุงกฎหมายควบคุมยาสูบให้สอดคล้องกับ FCTC โดยสามารถทำได้ 2 แนวทางคือ

2.1)จัดทำเป็น พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย 2 ฉบับ คือพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535

2.1) การเสนอร่างพระราชบัญญัติควบคุมยาสูบ พ.ศ... เป็นกฎหมายควบคุมยาสูบฉบับใหม่ โดยศึกษาจุดอ่อนและการบังคับใช้กฎหมายในปัจจุบันและศึกษาข้อมูลกฎหมายต่างประเทศที่มีความก้าวหน้าในการควบคุมยาสูบ

3)เร่งผลักดันแผนงานหรือกิจกรรมตาม **“แผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ พ.ศ.2553 ถึง พ.ศ.2557”** ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็ว โดยหลีกเลี่ยงขั้นตอนหรือระเบียบปฏิบัติของทางราชการที่ไม่มีความจำเป็น

4)กระทรวงสาธารณสุขควรพิจารณาจัดทำหรือแก้ไขปรับปรุงระเบียบปฏิบัติของกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับ FCTC มาตรา 5.3 และควรประสานความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนและเครือข่ายนักวิชาการอย่างใกล้ชิดมากขึ้น กรมควบคุมโรคควรให้ความสำคัญในการสร้างและพัฒนาบุคลากรด้านกฎหมายควบคุมยาสูบให้เพิ่มมากขึ้น

ที่มา:
ไพศาล ลิ้มสถิตย์, 2555. “สังคมไทยจะสร้างกลไกป้องกันการแทรกแซงของอุตสาหกรรมยาสูบ ตามมาตรา 5.3 ของกรอบอนุสัญญา FCTC อย่างไร” ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ กรุงเทพฯ

หนังสือและวีดีทัศน์น่าสนใจ

ชื่อเรื่อง รวมกฎหมายยาสูบ

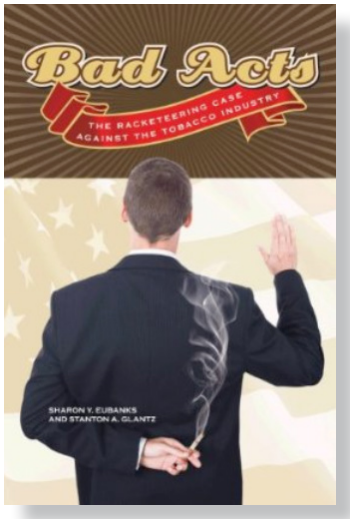
โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปกป้อง ศรีสนิท

ปีที่พิมพ์ พ.ศ.2555

สาระสำคัญ

หนังสือเล่มนี้เป็นการรวมกฎหมายยาสูบซึ่งเป็นฉบับอ้างอิง พร้อมคำอธิบายโดยสังเขปของอนุบัญญัติที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายและคำพิพากษาของศาลและคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาโดยผู้เขียนได้รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้ในที่เดียวกันเพื่อความสะดวกในการทำความเข้าใจและเป็นแหล่งความรู้ให้ประชาชนในการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับยาสูบ

ดาวน์โหลด รายงานฉบับเต็มได้จาก www.trc.or.th

ชื่อเรื่อง Bad Acts: The Racketeering Case Against the Tobacco Industry

โดย Sharon Y. Eubanks and Stanton A. Glantz

ปีที่พิมพ์ พ.ศ.2555

สาระสำคัญ

หนังสือเล่มนี้เป็นบันทึกประวัติศาสตร์กระบวนการต่อสู้คดีทางศาลของรัฐบาลสหรัฐในการต่อต้านอุตสาหกรรมยาสูบ โดยเผยให้เห็นเล่ห์เพทุบายตาม “หลักการหลอกลวง 7 ประการ” ที่อุตสาหกรรมยาสูบนำการสูญเสียชีวิตและสุขภาพของผู้สูบบุหรี่มาใช้ต่อรองและพิทักษ์ผลประโยชน์ทางการค้าของตน หนังสือเล่มนี้จึงเป็นกรณีศึกษาชั้นเยี่ยมที่จะช่วยให้คนรุ่นใหม่เข้าใจกระบวนการต่อสู้คดีทางศาลที่สามารถเอาชนะเหนือผลประโยชน์ทางธุรกิจของอุตสาหกรรมยาสูบ และเป็นแรงบันดาลใจให้นักสู้รุ่นใหม่สามารถต่อกรกับอุตสาหกรรมยาสูบได้

ดาวน์โหลด บทวิจารณ์หนังสือได้จาก www.amazon.com

ชื่อเรื่อง The Tobacco Paradigm: Lessons to be Learned From the Legal Framework for Tobacco Control in One Country, the US

โดย John Wargo วิชา Environmental Politics and Law (EVST 255)

มหาวิทยาลัยเยล (Yale) สหรัฐอเมริกา

ปีที่นำเสนอ พ.ศ.2554

สาระสำคัญ

คำบรรยายเรื่อง“**กระบวนทัศน์ด้านยาสูบ:บทเรียนที่พึงเรียนรู้จากกฎหมายควบคุมยาสูบของสหรัฐอเมริกา**” ชี้ให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างอันตรายที่ยาสูบมีต่อสุขภาพและการนำเครื่องมือทางกฎหมายมาใช้ตักเตือนควบคุมการโฆษณาและการบริโภคยาสูบรวมถึงกลยุทธ์ที่อุตสาหกรรมยาสูบนำมาใช้ในการต่อรองกับรัฐบาลเพื่อต่อต้านการขึ้นภาษีบุหรี่ผ่านสื่อและการส่งเสริมการขายต่างๆ

ดาวน์โหลด วีดีทัศน์ฉบับเต็มได้จาก www.youtube.com

แวดวง ศจย.

วันที่ 3 พฤษภาคม 2555 ศจย.จัดสัมมนาสำรวจความต้องการวิจัยด้านการควบคุมยาสูบและกำหนดคำถามการวิจัยที่สำคัญ พ.ศ.2555-2557 ณ ห้องประชุมแคทรียา 1 ชั้น 1 โรงแรมรามาการ์เด้น การสัมมนาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดกระบวนการมีส่วนร่วมในการกำหนดคำถามการวิจัยเพื่อพัฒนากรอบคำถามวิจัยให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ซึ่งจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งในระดับประเทศและระดับพื้นที่ ผู้เข้าร่วมสัมมนาเป็นเจ้าหน้าที่จากสำนักงานควบคุมการบริโภคยาสูบ สำนักงานควบคุมโรคเขต และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและกรรมการยุทธศาสตร์ควบคุมยาสูบและภาคีที่เกี่ยวข้อง ผลจากการสัมมนา ศจย. ได้รับประเด็นคำถามวิจัยใหม่ๆ ซึ่งจะได้นำมาปรับปรุงและประกาศเป็นคำถาม พ.ศ.2555-2557 ต่อไป

วันที่ 21 พฤษภาคม 2555 ณ ห้องประชุมศจย. มีการนำเสนอรายงานการทบทวนวรรณกรรมเรื่องการสูญเสียผลิตภาพจากการบริโภคยาสูบ โดย ดร.เกียรติ อนันต์ ล้วนแก้ว จากศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มีผู้เข้าร่วมประชุม 15 คน มาร่วมประชุมหารือเพื่อใช้เป็นแนวทางศึกษาวิจัยการสูญเสียผลิตภาพจากการที่พนักงานสูบบุหรี่ต่อไป

เมื่อวันที่ 31 พ.ค.2555 ศจย.รวมกับสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข และภาคีเครือข่ายควบคุมยาสูบ ทั้งภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเอกชน สื่อมวลชนและนักแสดง/นักร้อง ร่วมกิจกรรมวันงดสูบบุหรี่โลก ปี 2555 จัดขึ้น ณ ฟิวเจอร์ปาร์ครังสิต คำขวัญปีนี้คือ **“จับตาเฝ้าระวัง ยับยั้งอุตสาหกรรมยาสูบ”** โดยเน้นเรื่องการเปิดโปงและตอบโต้กลยุทธ์การตลาดของอุตสาหกรรมยาสูบที่มีมากขึ้น

เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2555 ศจย.จัดประชุมกลุ่มนักวิชาการเพื่อติดตามการขับเคลื่อนมติสมัชชาในการควบคุมปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพด้านยาสูบตามมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติปี 2553 การประชุมในครั้งนี้มี นายแพทย์หทัย ชิตานนท์ เป็นประธานและมีทีมคณาจารย์จากคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เข้าร่วมประชุม ข้อสรุป จากที่ประชุมเสนอให้มีการจัดตั้งทีมวิจัยแกนนำ ศจย. ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อติดตามการขับเคลื่อนมติสมัชชา ในกรณีต่างๆ ต่อไป

เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2555 ณ โรงแรม Vic 3 ศจย. เข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือและกำหนดแนวทางสนับสนุนกระบวนการรับฟังความคิดเห็น **"ร่างพระราชบัญญัติควบคุมการบริโภคยาสูบ พ.ศ..."** ซึ่งเป็นการรวม พ.ร.บ. 2 ฉบับไว้ด้วยกัน ได้แก่ พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2535 และ พ.ร.บ. คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 เวทีสาธารณะนี้เปิดรับฟังความคิดเห็น ภาคีเครือข่ายควบคุมยาสูบต่างๆทั่วทั้ง 4 ภาคของประเทศ จัดโดยสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

วันที่ 16-17 สิงหาคม 2555 ศจย.จัดการประชุมวิชาการบุหรี่กับสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 11 เรื่อง **"ป้องกันการการแทรกแซงของอุตสาหกรรมยาสูบ"** (Against Tobacco Industry Interference) ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น ถ.วิภาวดีรังสิต กรุงเทพฯ มีผู้เข้าร่วมประชุมจากภาคีเครือข่ายด้านการควบคุมยาสูบทั้งสิ้น จำนวน 886 คน ภายในงานมีการจัดบูธนิทรรศการจากภาคีเครือข่ายต่างๆ ผู้เข้าร่วมประชุมได้ร่วมประกาศปฏิญญาสนับสนุนร่างพระราชบัญญัติควบคุมการบริโภคยาสูบฉบับใหม่ ซึ่งเป็นการรวม พ.ร.บ. 2 ฉบับคือ พ.ร.บ.ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2535 และ พ.ร.บ. คุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 ที่ได้บังคับใช้มาเป็นเวลานานถึง 20 ปี จึงนำมาปรับปรุงใหม่เพื่อให้ทันกับสถานการณ์ควบคุมยาสูบในปัจจุบัน

การยกร่าง พ.ร.บ. ควบคุมการบริโภคยาสูบฉบับใหม่

ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.)
วิทยาเขตราชวิถี มหาวิทยาลัยมหิดล 420/1
อาคารอเนกประสงค์ ชั้น 5 ถ.ราชวิถี เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400
โทร: +662-354-5346 แฟ็กซ์: +662-354-5347
อีเมลล์: webmaster@trc.or.th